

Это цифровая копия книги, хранящейся для потомков на библиотечных полках, прежде чем ее отсканировали сотрудники компании Google в рамках проекта, цель которого - сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских прав на эту книгу истек, и она перешла в свободный доступ. Книга переходит в свободный доступ, если на нее не были поданы авторские права или срок действия авторских прав истек. Переход книги в свободный доступ в разных странах осуществляется по-разному. Книги, перешедшие в свободный доступ, это наш ключ к прошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все пометки, примечания и другие записи, существующие в оригинальном издании, как минимум о том долгом пути, который книга прошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использования

Компания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы перевести книги, перешедшие в свободный доступ, в цифровой формат и сделать их широкодоступными. Книги, перешедшие в свободный доступ, принадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые действия, предотвращающие коммерческое использование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас о следующем.

- Не используйте файлы в коммерческих целях.
Мы разработали программу Поиск книг Google для всех пользователей, поэтому используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- Не отправляйте автоматические запросы.
Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного перевода, оптического распознавания символов или других областей, где доступ к большому количеству текста может оказаться полезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем использовать материалы, перешедшие в свободный доступ.
- Не удаляйте атрибуты Google.
В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он позволяет пользователям узнать об этом проекте и помогает им найти дополнительные материалы при помощи программы Поиск книг Google. Не удаляйте его.
- Делайте это законно.
Независимо от того, что Вы используете, не забудьте проверить законность своих действий, за которые Вы несете полную ответственность. Не думайте, что если книга перешла в свободный доступ в США, то ее на этом основании могут использовать читатели из других стран. Условия для перехода книги в свободный доступ в разных странах различны, поэтому нет единых правил, позволяющих определить, можно ли в определенном случае использовать определенную книгу. Не думайте, что если книга появилась в Поиске книг Google, то ее можно использовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских прав может быть очень серьезным.

О программе Поиск книг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне доступной и полезной. Программа Поиск книг Google помогает пользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый поиск по этой книге можно выполнить на странице <http://books.google.com/>

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

27233

18

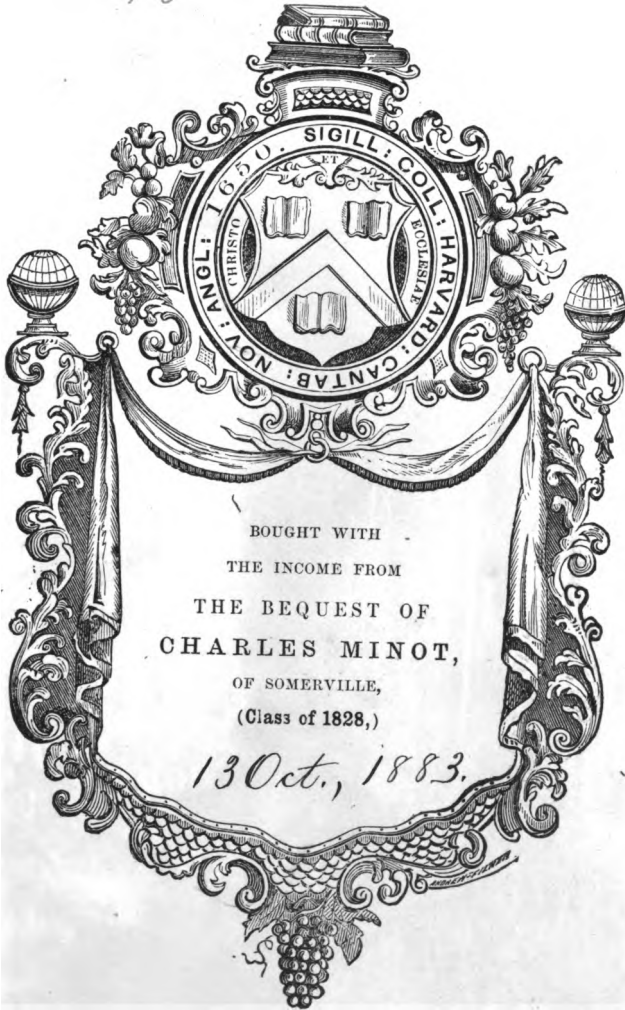
WIDENER

HN YFBC Q

27233.18

II

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

ЗЪ ГОЛОСАМИ.

Folk Songs of the
Ukraine
with music.
(50 songs and 3 additions)

Collected, arranged and
published by
Plexei Gulak-Artemovskiy.

Kief.
1868

О

НАРОДНИ

УКРАЇНСКІ ПІСНІ

ЗЪ ГОЛОСОМЪ

(50 ПІСЕНЬ И 5 ДОДАТКІВЪ).

ЗІБРАНИ, СПОРЯЖЕНИ И ВЪДАНИ

Alexei Gulak - Artemovskij
Олександръ Гулакъ Артемовскій.

.... V jižní Rusi zmáhá se píseň lyrická
 v podivuhodné kráse a bujnosti (slovník naučný
 Rieger—a p. 391).
 Hlavní věcí při písni jest nápěv (ibidem 390).

ВЪ КИЇВІ.

ВЪ КНИГОПЕЧАТНІ Е. ФЕДОРОВА.

1868 року.

27233.18

ОСТ 131883

Meinot Land.

Дозволено цензурой. Кіевъ, 1868 года мая 7 дня.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Возникновеніе вопроса о важности значенія произведеній народнаго творчества для объясненія нравственной (понимая это слово въ обширномъ смыслѣ) физиогноміи, исторической судьбы народностей славянскаго племени принадлежитъ не давнему прошедшему. Такъ называемыя обыкновенно—освободительныя идеи 18-го столѣтія, помимо многихъ злоупотребленій ими въ другихъ случаяхъ, благотельно повліявшія на славянъ, пробудивъ въ нихъ нѣкоторое сознание племеннаго единства и важности значенія памятниковъ внутренней духовной народной жизни, — были едва ли не первымъ сознательнымъ моментомъ, обусловившимъ признаніе смысла за упомянутымъ вопросомъ, хотя нельзя отрицать, что сознание важности значенія чисто народныхъ произведеній по временамъ изрѣдка проглядывало еще и прежде на Руси. Нѣтъ надобности распространяться о томъ, что вопросъ этотъ въ настоящее время окончательно рѣшенъ въ положительную сторону.

Съ полученіемъ этнографіей (вслѣдствіе измѣненія понятій о содержаніи исторической науки) около середины 1-й половины настоящаго столѣтія нѣкотораго права гражданства въ ряду другихъ родственныхъ съ ней наукъ, многіе ученые спеціалисты и дилетанты усердно занялись собираніемъ и изученіемъ чисто народныхъ памятниковъ исторической жизни славянскихъ народностей. А такъ какъ «область народныхъ идей, которыхъ отголоскомъ и даже выраженіемъ служить поэзія, по справедливому замѣчанію очерковъ славянскихъ литературъ Пыпина, можетъ быть уяснена по преимуществу народною пѣснью»; то нисколько не удивительно, что эта

форма народнаго творчества по преимуществу обратила на себя вниманіе и возбудила ревностные поиски собирателей этого предмета. Честь инициативы этого важнаго въ интересахъ славянскихъ народностей дѣла принадлежитъ нѣмцу Гердеру. Своимъ лестнымъ отзывомъ о славянской поэзіи и указаніемъ на важное ея значеніе въ нѣкоторыхъ отношеніяхъ онъ возбудилъ въ Чехахъ не удержимый энтузіазмъ къ дѣлу собиранія этого рода этнографическаго матеріала. Отъ Чеховъ эта *zui generis* манія перешла и на другія славянскія народности. Сербы, Великороссы, Малороссы и др. усердно занялись собираніемъ народныхъ пѣсень, особенно въ 30-хъ—50-хъ годахъ. Энергія, съ которой преслѣдовалось это предпріятіе, не пропадала даромъ: слѣдствіемъ ея было нежданное богатство собраннаго матеріала. Не смотря на относительную недавность этого занятія, на массу пренятствій, лежавшихъ на пути стремленій въ этомъ дѣлѣ, особенно со стороны матеріальной, многія славянскія народности уже теперь могутъ хвалиться собраніями произведеній чисто народнаго творчества предъ другими народами Европы. Особенно не безызвѣстенъ Европѣ Сербскій народный эпосъ. — Но всѣ почти собиратели рассматриваемаго предмета того мнѣнія, что «собранное въ необъятной пучинѣ произведеній творчества народнаго духа есть только, по выраженію нѣсколько гиперболическому, капля въ морѣ», или говоря проще: существующія въ печати собранія произведеній народной поэзіи сравнительно съ существующимъ въ дѣйствительности, въ памяти, сознаніи народномъ составляетъ только незначительную долю. Это извѣстно каждому, кто сколько нибудь занимался собираніемъ народныхъ пѣсень и подобн., особенно въ мѣстахъ историческихъ центровъ и вдали отъ промышленныхъ и фабричныхъ центровъ. Многое изъ *собранныа даже* матеріала, къ сожалѣнію, находится въ рукописахъ цѣлыя десятки лѣтъ.

Но и то, что уже извѣстно въ печати, значительно подняло, такъ сказать, уровень нашихъ знаній характера, міросозерцанія, жизни, исторій славянскихъ народностей, во многихъ случаяхъ сбросило то покрывало, которымъ заслонялись отъ глазъ наблюдателя лица и событія. Конечно, нельзя отрицать, что многое въ области произведеній народнаго творчества погибло на всегда, оставивъ по себѣ обломки и вазели на когда-то существовавшее цѣлое; а многое, можетъ быть,

даже бесслѣдно для насъ кануло въ символическую Лету всеокружающаго, неразборчиваго времени. Но если и то, что теперь еще сохраняется въ народной памяти, въ народномъ сознаниі, — будетъ сохранено отъ забвенія; то и то во всякомъ случаѣ достаточно для того, чтобы измѣнить многое въ существующихъ доселѣ взглядахъ на исторію славянскаго племени, какъ на исторію какой-то косной, хотя и одушевленной массы, которая будто-бы мало способна участвовать въ общечеловѣческомъ прогрессѣ, всегда почти тормозя его полетъ къ лучшему, къ совершеннѣйшему; существующій въ народной памяти, въ народномъ сознаниі славянскихъ націй матеріалъ возбужденія на предметы, лица и дѣйствія приводитъ насъ къ усиленію объективныхъ, внѣшнихъ стимуловъ разединенія коллективнаго цѣлаго организма славянскаго міра на мѣлія собирательныя единицы, разединенія, обусловившаго донныѣшнюю историческую судьбу славянскихъ народностей, и — пробудившееся сознание племеннаго ихъ единства, пока ограничивающееся исключительными явленіями литературы и жизни, проведетъ въ общество, въ массу. — Нельзя не отдать справедливости вѣщцу Гердеру, который, по словамъ Ченискаго научнаго словаря Ригера, первый обратилъ вниманіе ученыхъ славянскихъ на важное значеніе, между прочимъ, народныхъ пѣсень. Нельзя также не вспомнить здѣсь, хоть кратко, о тѣхъ лицахъ, которые много потрудились на не совсѣмъ легкомъ поприщѣ собиранія народныхъ пѣсень. Какъ особенные дѣятели съ этой стороны, извѣстны у разныхъ славянскихъ народовъ слѣдующія лица:

1) у Чеховъ, Моравовъ и Словаковъ: Челяковскій, Янъ Благословъ, Колляръ, Лянгнеръ, Камаритъ, Шафарикъ, Сушаль, Эрбенъ; 2) у Хорутанъ и Краинцевъ — Космеличъ, Станко Вразъ; 3) у Сербовъ: первый обратилъ вниманіе Сербовъ на особенное достоинство ихъ народной поэзіи ученый путешественникъ итальянскій аббатъ Фортисъ; за нимъ слѣдовали: Стеванъ Вукъ Караджичъ, Ювичъ, Герцоговацъ; 4) у Черногорцовъ: Чубра Чайковичъ; 5) у Болгаръ: Богоевъ, Венелинъ, Ивановичъ, Катрановъ, Верковичъ, братья Милодановцы; 6) у Поляковъ: Ходаковскій, Вацлавъ зъ Олеська, Жигота Паули, Туровскій и пр.; даже «маленькій, истлѣвающій» Лужицкій народецъ славянскій имѣлъ собирателей и издателей своихъ пѣсень въ лицѣ Гаунта, Смолера. Но «сколько Славянскій Народъ

вообще превосходятъ прочіи народы способностію и природнымъ расположеніемъ къ поэзій и пѣснопѣнію, говоритъ одинъ Галицкій писатель, столько превосходить въ этомъ отношеніи Русское племя другія славянскіи племена (Галицк. Зоря на 1860 годъ 486 стр.). И дѣйствительно, даже Бѣлорусская народность, самая безцвѣтная въ исторіи славянъ единица, обладаетъ безчисленнымъ запасомъ, какъ показываютъ послѣднія изслѣдованія этнографовъ, этнографическаго матерьяла, особенно же у нихъ многочисленны пѣсни. Къ сожалѣнію, до послѣдняго времени въ литературѣ встрѣчалось не болѣе 3-хъ собраній Бѣлорусскихъ пѣсень, и то на польскомъ языкѣ. Только въ послѣднее время въ Вильно этнографическая коммисія издала 1-й выпускъ бѣлорусскихъ народныхъ пѣсень; къ сожалѣнію въ Кіевѣ не приходилось встрѣчать его, чтобъ сказать что нибудь о его достоинствахъ. Великоорусская народность, особенно въ послѣднее время обладаетъ большими и прекрасными собраніями какъ вообще этнографическаго матерьяла, такъ и вчастности— народныхъ пѣсень. Болѣе извѣстны, какъ собиратели народныхъ пѣсень, слѣд. лица: Кирша Даниловъ (Древнія Россійскія стихотворенія. Изд. 2-е 1818 съ напѣвами), Сахаровъ, Кирѣевскіе, Рыбниковъ, Явускинъ, Кохановская, Безсоновъ.

Что касается собраній малорусскихъ народныхъ пѣсень, то можно сказать, нисколько не опасаясь быть обвиненнымъ въ гиперболической авексизъ ихъ богатства, что народная малорусская литература едва ли уступитъ въ этомъ отношеніи другимъ славянскимъ литературамъ. И не удивительно впрочемъ: народныя малорусскія пѣсни, особенно лирическія, по единодушному отзыву стороннихъ знатоковъ этого предмета, особенно Чеховъ, заключаютъ въ себѣ не отъемлемыя достоинства.—«По развитію своей народной поэзій,—сказано въ очеркахъ славянскихъ литературъ Пыпина, Малороссійяне занимаютъ одно изъ первыхъ мѣстъ между славянскими народностями; а малорусская пѣсня представляетъ одно изъ замѣчательнѣйшихъ явленій во всей славянской народной поэзій». «Я страстно люблю народныя пѣсни, особенно—малорусскія, говоритъ Жемчужниковъ; онѣ въ своихъ словахъ и музыкѣ, взятыхъ вмѣстѣ, полны чувства, мысли и необыкновенной при томъ простоты. Нѣтъ въ нихъ лишняго слова, нѣтъ лишней ноты. Это самородки, изъ которыхъ

может черпать самый высочай талант» — (Записк. Кулиша о Южн. Руси). Почти особенность южнорусской народной поэзии составляет то явление, что «даже, как справедливо замечает в своей, богатой анализом, характеристикѣ малорусской народной пѣсни проф. Костомаровъ, матеріальная сторона любви въ шуточныхъ пѣсняхъ изображается съ тою анакреонтической граціей, которая скрадываетъ тривиальность и самую чувственность одухотворяетъ, облагораживаетъ.... Женщина въ малорусской (чисто народной) поэзии до того духовно прекрасна, что и въ самомъ своемъ паденіи высказываетъ поэтически свою чистую натуру и стыдится своего униженія... Въ пѣсняхъ игривыхъ и шуточныхъ вырабатывается прелесть слова и выраженія, доходящая до истинной художественности: отдыхающая человѣческая природа не довольствуется простой забавой, но сознаетъ потребность дать ей изящную форму, не только развлекающую, но и возвышающую душу; веселье хочетъ обнять ее стихіями прекраснаго, освятить мыслию». Не удивительно, поэтому, что собиратели малорусскихъ народныхъ пѣсень, при всей скудости матеріальныхъ средствъ и другихъ препятствіяхъ успѣли собрать въ незначительный срокъ времени (съ 1819 года) огромное количество, по крайней мѣрѣ, въ текстѣ, пѣсень, кромѣ другаго этнографическаго матерьяла. Пѣсни малорусскія сами въ себѣ заключаютъ не преодолимую привлекательность и возбуждаютъ ко всякому труду надъ ними.

На сколько мнѣ извѣстно, теперь уже существуетъ неменѣе 50 собраній южнорусскихъ народныхъ пѣсень, въ которыхъ заключено до 10,000 пѣсень, считая въ томъ числѣ и варианты *).

*) Сборники, заключающіе въ себѣ южнорусскія пѣсни суть слѣдующіе:

1. Въ 1777 году нѣкто Григорій Калиновскій издалъ въ С.-Петербургѣ «описание свадебныхъ украинскихъ простонародныхъ обрядовъ» и пр. (перепечатанное въ 1854 г. въ «Архивѣ историко-юридическихъ свѣдѣній о Россіи» Калачова кн. 2-я. Въ этомъ описаніи, помнится, приведены обрядовыя пѣсни.

2. Въ изданномъ въ 1790 году великорусскомъ пѣсенникѣ «Молодчикъ» помѣщены десятка полтора и малорусскихъ пѣсень

3. Въ «сборникѣ сказокъ русскихъ» 1818 года козака Кириши Данилова помѣщены и сказочныя малорусскія пѣсни.

Что же касается голосовъ пѣсень, то, къ сожалѣнію, Малорусская литература народная въ этомъ отношеніи далеко отстала отъ Чешской: у Чеховъ, напр., сборникъ Моравскихъ народныхъ пѣсень Су-

4. Кромѣ этихъ изданій, малорусскія пѣсни попадали и во многія другія изданія вначалѣ настоящаго, также какъ и вконцѣ прошлаго столѣтій. Но спеціальнаго собранія этихъ пѣсень не было до 1819 года. Только въ этомъ году впервые напечатанъ былъ въ С.-Петербургѣ «опитъ собранія малороссійскихъ пѣсень» князя Цертелева.

5. Въ 1822 году проф. Льв. унив. Карлъ Гиттнеръ въ изданіи своемъ *der Pilger vom Lemberg* помѣстилъ и 2 южнорусскія пѣсни съ музыкой. Сколько помнится, это первое явленіе печатанія голосовъ малорусскихъ пѣсень. Рукописныхъ сборниковъ голосовъ южнорусскихъ пѣсень мнѣ приходилось видѣть нѣсколько. Большею частію онѣ остались отъ управлявшихъ хорами и оркестрами крупныхъ малороссійскихъ пановъ въ концѣ прошлаго и въ началѣ нынѣшняго столѣтій. Но въ печати до сейчасъ упомянутаго случая не приходилось встрѣчать голосовъ малорусскихъ народныхъ пѣсень.

6. Въ трехтомномъ изданіи Чешскаго ученаго Челковскаго «*Slovenské národní písně*» 1822—27 г.г. помѣщены между прочимъ и малорусскія пѣсни-народныя (Прага).

7. Въ «*Pielgrzym-ъ Lwowski-омъ Мауса 1823 г.*» многозаслуженный и самый ученый писатель Галицкой Руси «Денисъ Зубрицкій помѣстилъ двѣ русскія пѣсни съ музыкой (Львовъ).

8. Около этого времени, польскій ученый Ходаковскій издалъ этнографическій сборникъ, въ которомъ между прочимъ помѣщены и малорусскія пѣсни, изъ которыхъ нѣкоторыя были перепечатаны вполнѣ вѣстникъ Европы» (1829 г. № 7).

9. Въ 1824 году въ 11-мъ № «Украинскаго журн.» Л. С. помѣстилъ статью «Тройцинь день, или Русальная недѣля,» а въ № 12-мъ—«Иванъ Купало,» гдѣ, помнится, приведены и народныя обрядовыя пѣсни.

10. Въ 1827 г. проф. Максимовичъ издалъ въ Москвѣ сборникъ «малорусскихъ пѣсень» (130) съ предисловіемъ, въ которомъ, по словамъ одного знатока этого предмета, «в. основательно толковалъ о природѣ и формѣ народныхъ пѣсень».

11. Въ томъ же году Иванъ Кулжинскій издалъ книжонку «Малороссійская деревня», въ которой между прочимъ помѣщены около десятка народныхъ пѣсень (Москва).

12. Въ 1831 г. въ Харьковѣ изданъ «Украин. Альманахъ», гдѣ помѣщены 2 думы и 9 народн. пѣсень, а

13. въ Москвѣ Маркевичъ издалъ «Украинск. мелодіи».

14. Въ 1833 году Вацлавъ зъ Олеська (Залѣсскій), бывший вполнѣ вѣстникъ губернаторомъ Галиціи (въ 1848 г.), издалъ сборникъ польскихъ и русскихъ пѣсень; послѣднія (591)—съ музыкой, доставленной артистомъ Липинскимъ.

15. Въ томъ же году, еще бывши студентомъ, завѣстный вполнѣ вѣстникъ русской ученный Срезневскій началъ издавать въ Харьковѣ свой

шла (изд. 1853—60 гг.) заключаетъ въ себѣ около 2000 пѣсень съ голосами; а въ сборникѣ «Чешскихъ простонародныхъ пѣсень» (изд. 1862—64 гг.) Кароля Яроміра Эрбена изъ 2000 почти пѣсень

сборникъ, «Запорожская старина», въ которомъ помѣщены были южно-русскія думы и пѣсни.

16. Въ 1834 году уже извѣстный намъ проф. Максимовичъ издалъ другой сборникъ въ Москвѣ—«Украинскія народныя пѣсни» (115 мужескихъ пѣсень) съ предисловіемъ и замѣчаніями о правописаніи и словоупотребленіи.

17. На основаніи сказаннаго въ предисловіи сейчасъ упомянутого сборника пѣсень, можно думать, что въ томъ же году была выпущена въ свѣтъ тѣмъ же собирателемъ первая тетрадь голосовъ малороссійскихъ пѣсень съ фортепьяннымъ аккомпаниментомъ аранжировки Алябьева (25 пѣсень).

18. Въ «Украинской лѣтописи» 1835 года, изданной Срезневскимъ въ Харьковѣ, помѣщены отрывки думъ и пѣсень.

19. Въ томъ же году въ Перемышлѣ Галицкомъ издана была книжонка «Русское веселье» Лозинскимъ (галицк. священникъ). Въ ней помѣщены обрядовыя свадебныя пѣсни.

20. Въ 1836 году въ Петербургѣ изданы были анонимнымъ собирателемъ (Лукашевичемъ) «малорусскія и червонорусскія народныя думы и пѣсни». Въ этомъ изданіи помѣщена замѣчательная дума о Самойлѣ Кишкѣ, которая по выраженію одного галицкаго этнографа, «по числу стиховъ (355), по подробности разсказа и истинно гомерическому описанію предмета, превосходитъ всѣ другія произведенія народной поэзіи этого рода, и составляетъ, такъ сказать, особенную эпопею».

21. Въ 1837 году въ Будинѣ (въ Венгріи) тамошніе русины издали «Днѣстровскую Русалку». Въ этомъ сборникѣ помѣщены и народныя думы и пѣсни.

22. Въ томъ же году въ Москвѣ К. Тополя издалъ небольшой сборникъ «Чары», въ который включилъ и десятка два южнорусскихъ пѣсень.

23. Оставляя въ сторонѣ изданіе «сказаніе русскаго народа» Сахорова, какъ не представляющее ничего новаго относительно преслѣдуемаго нами предмета, мы перейдемъ къ сборнику малорусскихъ думъ и пѣсень, изданному въ слѣдующемъ, т. е. 1839 году въ Галиціи. Это именно сборникъ Жигота Паули въ 2-хъ томахъ съ 659-ю пѣснями. Хотя этотъ сборникъ и не чуждъ большихъ недостатковъ, особенно заключающихся въ томъ, какъ справедливо замѣтилъ г. Цыбыкъ, что «собиратель, не знаючи основательно русскаго языка, испортилъ инде слова и потратилъ смыслъ содержанія»; но онъ составляетъ уже значительный шагъ впередъ противъ сборника Вацлава зъ Олеська. Очень многое изъ этого сборника было перепечатано въ «отечественныхъ запискахъ» (1840 г. XV.) съ примѣчаніями Елецкаго.

24. Въ изданіи Могилы «думки, пісні та ще де що» 1839 года помѣщены, сколько помнится, и народныя пѣсни (Харьков.).

болѣе $\frac{1}{2}$ имѣють голоса. Ничего подобнаго нѣтъ у насъ. Между тѣмъ голоса малорусскихъ народныхъ пѣсень представляютъ весьма важное значеніе съ 2-хъ сторонъ: 1) музыка малорусскихъ пѣсень по

25. Въ 1840 г. уже упомянутый нами г. Срезневскій издалъ историческую монографію «Козаки—гайдамаки уніатской войны 1595—1654 года, гдѣ приведены пѣсни и думы о Лободѣ и пр.»

26. Въ томъ же году нѣкто Пассекъ (извѣстенъ прежде подъ псевдонимомъ Вадима) въ сборникъ «малороссійскихъ сказокъ» помѣстилъ и нѣскольکو народн. пѣсень.

27. Въ «Ластовкѣ», изданной въ томъ же году Гребенской (помѣжду прочимъ и народныя малорусскія пѣсни, собранныя Шереперою С.-П. Б.

28. Въ статьѣ «Веснянки» въ V книгѣ «Очерковъ Россіи», издан. Пассекомъ, помѣщены 15-ть пѣсень народныхъ.

29. Во 2-мъ выпускѣ альманаха «Молодыкъ» 1843 года помѣщены 4 думы и 20 свадебныхъ пѣсень.

30. Въ изданіи Юсіа Туровскаго «dodatek do zbiorów pismi ludu polskiego a Ruskiego» 1846 г. въ Львовѣ—помѣщено около 50 народн. галицкихъ пѣсень, наиболѣе изъ Санацкаго округа.

31. Въ 1849 г. Максимовичъ издалъ 1-й выпускъ предположеннаго очень обширнаго «сборника украинскихъ пѣсень». Къ сожалѣнію, остальные выпуски не вышли еще до настоящаго времени.

О «Перемышльскомъ сборничкѣ» народныхъ пѣсень, вышедшемъ въ 1850 году 2-мя изданіями, я упоминаю только вскодьзь, такъ какъ въ немъ помѣщены пѣсни, почти безъ исключенія заимствованныя изъ разныхъ прежнихъ сборниковъ.

32. Въ «памятникахъ и образцахъ народнаго языка и слова», изд. II отдѣл. Акад. Наукъ 1853. г. кн. 2-я помѣщены 4 старинныя малорусскія думы, записанныя Афанасьевымъ.

33. Въ 1854 году проф. Метлинскій издалъ большой (болѣе 800 пѣсень) сборникъ народныхъ пѣсень и думъ съ предисловіемъ и наставленіемъ Бѣлозерскаго: какъ собирать и записывать народныя пѣсни.

34. Въ 1856—57 г.г. изданы «записки о Южной Руси» Кулиша, гдѣ между другимъ прекраснымъ этнографическимъ матерьяломъ помѣщены думы и пѣсни; особенно (съ точки зрѣнія нашего предмета) заслуживаютъ вниманія, помѣщенные во 2-й книгѣ упомянутаго изданія 25-ть народныхъ пѣсень съ голосами и фортепьяннымъ аккомпаниментомъ аранжировки Маркевича. Но, кажется, онѣ были уже прежде изданы.

35. Въ 1857 году Куцый (псевдонимъ) издалъ въ Москвѣ сборникъ подъ названіемъ «Ужинокъ рідного поля», въ которомъ, помимо его крайней оригинальности, есть много хорошихъ пѣсень народныхъ; предисловіе заслуживаетъ серьезнаго вниманія.

36. Въ томъ же году вышла въ Кіевѣ 1-я тетрадь «южнорусскихъ пѣсень» съ голосами и фортепьяннымъ аккомпаниментомъ. Очень жаль, что прекрасно начатое изданіе это остановилось на 1-мъ выпускѣ, при всей возможности продолжать его. Здѣсь же помѣщена съ нотами 1 дума.

37. Около этого времени вышелъ и сборникъ Едлички «народныя

своей мелодичности, по разнообразію модуляцій голоса, по нерѣдкой оригинальности и прихотливости діапазона, по необыкновенной, почти классической правильности музыкальнаго ваданса (удареніе), по не

малороссійскія пѣсни», который по достоинству не уступитъ и предъидущему (2 книги толст. С.-П. Б).

38. Въ «Народныхъ звычайхъ» Галько (1860 г. Львовѣ 2 выпуска) приведены обрядовыя народныя пѣсни Галицкихъ Русиновъ.

39. Въ 1861 году студентъ Шыйковскій началъ въ Кіевѣ свое очень серьезное изданіе «Быть Подолянъ». Прекрасное это изданіе, заключающее въ себѣ много хорошихъ пѣсень, къ сожалѣнію, не окончено.

40. Въ 1862 въ Кіевѣ началъ свое изданіе: «пѣсни, думки и шумки» и пр. г. Коцепинскій. За смертью издателя изданіе ограничилось одной сотнею пѣсень.

41. Въ 1863 г. въ Петербургѣ вышли «українскі пісні съ голосами», издан. Баллиной.

42. Еще прежде, именно въ 1861-мъ году въ петербургѣ издалъ «українскі пісні зъ голосами» Дан. Каменецкій (1-й десятокъ).

43. Въ 1864 году изданъ въ Кіевѣ сборникъ «народныхъ пѣсень (173) про коханья».

44. Въ 186. году въ Петербургѣ изданъ «Альбомъ малороссійскихъ народныхъ пѣсень» С. Карпенка, съ музыкой, въ которомъ есть нѣсколько пѣсень, достойныхъ особеннаго вниманія. *) Здѣсь же помѣщены пѣсни разныхъ славянск. націй и *танцы*.

Въ послѣднее время, говорятъ, вышло очень роскошное, но никому почти не доступное изданіе «малорусскихъ пѣсень» г-жи Маркевичъ. Къ сожаленію, въ Кіевѣ не приходилось его видѣть, чтобъ сказать что нибудь о его достоинствахъ.

Кромѣ того, южнорусскія народныя пѣсни помѣщаются были въ разныхъ періодическихъ изданіяхъ. Такъ напр.

1. Въ «Запискахъ и Трудахъ Московск. общества».

2 «Чтеніяхъ Московскаго общества исторіи и древностей» (То же изданіе носило въ данное время названіе «Временника»); особ. за 1863 г. кн. III IV и проч.

3. Въ «Atheneum-ъ», издававшемся въ Вильно.

4. Въ «Маякѣ»—Бурачка.

5. Въ «Вѣстникѣ Европы», напр., 1830 г. № 6.

6. Въ «Благонамѣренномъ», напр. 1825 г. № 20.

7. Въ «Отечественныхъ Запискахъ», напр. 1830 г. ч. 42-я.

8. Въ «Московскомъ Телеграфѣ»,—1831 г. № 5-й.

9. Въ «Московскомъ Наблюдателѣ»,—(1835 г. окт. кн. I.);

*) Къ сожалѣнію, не... законно вошли сюда пѣсни Ладурь и Бонковского. Безспорно, что пѣсни этихъ господъ очень хороши. Но ихъ строго слѣдуетъ отдѣлять отъ чисто народныхъ малорусскихъ пѣсень.

существующей у прочих славянъ, кромѣ великорусскихъ пѣсень, — величинѣ регистра, амплитуды (такъ связать) гѣлоса пѣсни и при всемъ томъ по неподражаемой простотѣ, — по всѣмъ этимъ качествамъ уже съ одной художественной стороны малорусскія пѣсни заслуживаютъ особеннаго вниманія и труда усерднаго собиранія ихъ. Въ нихъ, по словамъ Жемчужникова, заключается *богатый материалъ*, безчисленное множество самыхъ разнообразныхъ темъ для музыкальной дѣятельности музыкальныхъ талантовъ. Если справедливо выраженіе очерковъ славянск. литературъ Пыпина, что «изученіе народной поэзіи давало извѣстную свѣжесть лигературнымъ идеаламъ писателей, освобождая ихъ отъ прежней отжившей рутинѣ и ука-зывая поэзіи новое содержаніе въ жизни народа» (стр. 47); то еще болѣе не оспоримо, что музыка славянск. народн. пѣсень, особенно малорусскихъ могла-бы сообщить свѣжесть и прелесть произведе-ніямъ лучшихъ композиторовъ. Правда, что во всѣхъ почти ма-лорусскихъ народныхъ пѣсняхъ, даже съ самымъ, по видимому, веселымъ характеромъ, въ голосѣ, въ напѣвѣ проглядываетъ оттѣ-нокъ грусти, страданія. Но изъ-за этой, совершенно случайной и, во всякомъ случаѣ, не всеобщей черты упрекать малорусскія пѣсни въ однообразіи было бы больше, чѣмъ несправедливо. Въ этой осо-бенности заключается —

2-е Достоинство Южнорусской народной пѣсни: въ характерѣ музыки, въ голосѣ малорусской пѣсни отражается историческая

10. Въ «Москвитянинѣ» (1854 г.).

11. Въ Кіевскихъ, Полтавскихъ и Черниговскихъ губернскихъ Вѣдомостяхъ въ разныя времена втеченіе 40-хъ и 50-хъ, а отчасти и 60-хъ годовъ.

12. Въ «Черниговскомъ Листкѣ» за 60-е года.

13. Въ «Основѣ» въ 1862-мъ и 63-мъ годахъ, особенно—6 народ-ныхъ пѣсень съ голосами и фартопьяннымъ аккомпаниментомъ г. Сѣрова, не помню только въ какой книгѣ Основы.

14. Нѣсколько пѣсень помѣщено въ «Кіевлянинѣ» въ разное время.

Другихъ литературныхъ случаевъ появленія въ печати южнорусскихъ народныхъ пѣсень не припомню обстоятельно, хотя и было нѣсколько, пом-нится, въ 40-хъ и 50-хъ годахъ.

Еще, помнится, въ слѣдующ. изданіяхъ помѣщено было нѣсколько народныхъ южнорусскихъ пѣсень: «Старосвѣтскій Бандуристъ» Закревс. Москв. 1861 г. «Этнографическій Сборникъ» свящ. Шишацкаго Ильи-ча 184. Черниговъ.

судьба народа, его духовная личность. Известно, что вся почти прошедшая история Малорусского Народа есть непрерывный ряд самых грустных событий в общественном и частном быту нации. «Все главные звуковые явления в пѣнии, говоритъ Гербертъ Спенсеръ, имѣютъ чисто физиологическое основаніе» (см. ст. происхождение и дѣятельность музыки). Слѣдовательно напѣвъ, голосъ пѣсни, пѣніе, какъ продуктъ усиленія управляемыхъ психическими стимулами физиологическихъ отправленій въ организмѣ, въ обыкновенномъ состояніи выражаемыхъ рѣчью; словомъ — голосъ пѣсни, говоримъ, больше всего выражаетъ известное настроеніе чловека, общества, народа, которому эта пѣсня принадлежитъ, и нѣтъ сомнѣнія, что чѣмъ непосредственнѣе натура индивидуальнаго или коллективнаго организма, т. е. чѣмъ менѣе развиты чловекъ или общество, нація, чѣмъ, слѣдовательно, менѣе развита способность воли, сдерживающей порывы чувственныхъ физиологическихъ движеній, непосредственно стимулируемыхъ внѣшними и внутренними вліаніями, чѣмъ богаче при томъ чувство; тѣмъ вѣрнѣе отражается, какъ въ зеркалѣ, въ народной пѣсни, между прочимъ, въ ея голосѣ — черты національнаго характера, историческая жизнь, судьбы народа, отношеніе къ сосѣдямъ и вліаніе на него послѣднихъ. Звукъ, по возрѣнію реально философской доктрины англичанина Герберта Спенсера, есть отраженное, мышечное движеніе, какъ и всякое другое движеніе, дѣйствіе. Въ напѣвѣ народной пѣсни невольно отразился характеръ, состояніе разныхъ моментовъ жизни народа. Въ силу этого обстоятельства звуковой мотивъ, голосъ пѣсни имѣетъ важное значеніе и для этнографіи, для исторіи; а потому желательно было бы, чтобы наши собиратели вмѣстѣ съ текстомъ собирали и голоса народныхъ пѣсень. Къ сожалѣнію, это во 1-хъ не всякому доступно; а во 2-хъ, если и доступно иному, то сопряжено съ большими затрудненіями.

Считаю не лишнимъ сказать нѣсколько словъ относительно настоящаго изданія:

1) Такъ какъ главный предметъ настоящаго изданія — музыка, голоса народныхъ пѣсень; то и въ постановкѣ текста я постоянно долженъ былъ имѣть въ виду фонетическую сторону, и потому не могъ ограничиться существующими правописаніями, а долженъ былъ кое-что измѣнить. Такъ, напр., для соблюденія главныхъ отгѣнковъ

въ произношеніи буквы *и*, я счелъ необходимымъ принять 3 рода буквы этой: 1) *и* по выговору приближается къ *э*;— это *и* можно называть широкимъ. 2) *и*—среднее: употребляется оно большею частію въ тѣхъ случаяхъ, гдѣ въ русскомъ стоитъ *о*; напр. въ словахъ: за нисъ (за носъ), ничъ (ночь), лизъ (лозь), въ отличіе отъ сходныхъ иѣ-сколько по выговору словъ, въ которыхъ должно быть употребляемо 3) *и* третьяго роду, именно *і* узкое (мягкимъ его не слѣдуетъ называть потому, что оно выговаривается тверже, напряженнѣе, чѣмъ другія того же рода буквы), наприм. въ словахъ: занісъ (отнесъ), лівъ (лѣвъ), нічъ (ничего).

2) Это отличіе выговора 3-хъ родовъ буквы *и* рѣзче всего выражено въ говорѣ черкасско-звенигородскомъ, чичиринскомъ и прилежащихъ къ этимъ этнографическимъ территориямъ мѣстностяхъ Полтавской губерніи. Хотя большая часть издаваемыхъ въ этомъ собраніи пѣсень собрана въ Бѣлоцерковщинѣ и Таращанскомъ уѣздѣ; но для соблюденія единства я долженъ былъ руководствоваться въ настоящемъ случаѣ выговоромъ Черкасско-Звенигородскимъ.

3) Ритмика куплетовъ пѣсень сдѣлана по ритму музыкальному, по ритму голоса пѣсень, хотя и не вездѣ.

4) Голосъ нѣкоторыхъ, особенно женскихъ пѣсень можетъ показаться написаннымъ въ очень высокомъ тонѣ, а особенно, напр. пѣсни 5-й. Но надобно замѣтить, что тонъ собранныхъ мною пѣсень большею частію *взятъ* изъ тѣхъ случаевъ дѣйствительности, когда пѣсня была пѣга, что называется, на всемъ ходу, когда поющіе безъ стѣсненія отводили душу пѣніемъ. Въ этомъ послѣднемъ обстоятельствѣ заключается та цѣль, чтобы выдержать не только характеръ пѣсни, но и характеръ пѣнія пѣсни.

5) А для этого (скажу словами Галицкаго писателя) необходимо между прочимъ осуществленіе одного отдавна, впрочемъ, многими повторяемаго желанія, «абы собраніемъ и издаваніемъ малорусскихъ пѣсень преимущественно ино Русины самыя, чѣмъ едино доспѣти можно буде оной точности и исправности, якии отъ сборниковъ пѣсенныхъ всегда, нынѣ же у насъ особливо требуются». (Зоря Галицк. на 1860 р.

6) Настоящее изданіе предполагается выполнить въ 6 выпускахъ слѣдующимъ образомъ: въ 1—3—выпускахъ будутъ помѣщены

чисто лирическія пѣсни; въ 4-мъ думы, псалмы, колядки и под., въ 5-мъ свадебныя пѣсни и въ 6-мъ варианты голосовъ и текста и пѣсни безъ голосовъ.

7) Относительно принятаго въ настоящемъ случаѣ дѣленія пѣсень на: колыбельныя, мужскія, женскія и проч. надобно замѣтить, что оно сдѣлано по преимущественному ихъ употребленію въ тѣхъ или другихъ случаяхъ тѣми или другими лицами и пр... Но не слѣдуетъ упускать изъ виду того обстоятельства, что это дѣленіе пѣсень не имѣетъ абсолютно вѣрнаго основанія: женскія пѣсни не исключительно поются женщинами, — ихъ поютъ, хотя и очень рѣдко, и мужчины; а пѣсни мужскія женщины поютъ очень часто.

Гулакъ Артемовскій.

1868 года Апрѣля 30 дня.

Примѣчаніе относ. голосовъ пѣсень. Знаки музыкальные, входящіе въ пѣсни случайно, а не состоящіе въ закладѣ, особенно: діэзы, бемоли и октавы, имѣютъ значеніе только для того такта, въ которомъ находятся. Forte (f.) и piano (p.) и под., если ихъ нужно продлить на послѣдующіе такты, замѣняются болѣе простымъ знакомъ.—

I.

ПІСНІ ПРИКОЛЫСКОВІ.

1.

А-а, а-а, люлі,
Чужимъ дітямъ дулі,
А нашому калачі,
Щобъ спало въ день и въ ночі,
Щобъ голивка не боліла
Й а щобъ тіло не хиріло.

А-а, а-а, люлечки,
Шовковій вірвечки,
Маліовани быльця,
Срібни колокильця;
Колыхала маты сына
Свого чорнобрывця.

А-а, а-а, котку,
Не лізь на володку,
Бо забьешъ головку,
То буде боліты,
Нічимъ завертіты.
Купы маты наміточку,
Завертіты голивочку;
Купы маты шовку,
Завертіть головку.
—Була одна хустына,
Тай ту чужі діты вералы,
Та на вуклы порвалы.

А-а, а-а, коточоєъ,
Не йды рано въ садочоєъ,
Не полохай галочоєъ,
Не хай зивьють віночоєъ,
Та зъ руточки, ізъ мяточки,
Й а дытныні до шапочки.

2.

Ой ходыть сонъ коло віконъ, 2 раза.
А дрімота доло плота.

Пытаіца сонъ дрімоты: 2 р.
 Де мы будемъ ночуваты?
 Де хатынка тепленькая, 2.
 Де дытынка маленькая, —
 Тамъ мы будемъ ночуваты, 2.
 Мале дытя колыхаты.

3.

А въ неділю рано-поравеньку, (2 раза. *)
 Проганя сынъ й а рідную неньку:
 —Иды, нене, ты теперь й одъ мене, 2.
 Будуть гості теперенька въ мене;
 Будуть гості, —браты, побратымы, 2.
 А ты, нене, въ латаній свытыні.
 —Есть у тебе, сынку, друга хатка, 2.
 То ты скажешъ, що я твоя прядеа.
 Буду тобі білый кужіль прясты, 2.
 Буду твое дытя колыхаты.
 —Ой ты, маты, кужіля засмычишъ, 2.
 А дытыны мені не вколышишъ.
 Пішла маты... пішла толовою... 2.
 Стрічаіца зъ рідною дочкою.
 —Чого, маты, ты тута блукаішъ? 2.
 Десь ты, маты, господы не маішъ.
 —Поки, доню, дітей годувала, 2.
 То дѣты я и госпуду мала.
 А тепера дітей подружила, 2.
 То я себе й господы лышыла.
 —Иды, нене, тепера до мене, 2.
 Тікло, нене, лыха доля въ мене.
 Ой явъ буде лыха доля быты, 2.
 Не видайся, нене, бороныты...

*) Хотя эту пѣсню поютъ не только у колыбели, но и въ другихъ случаяхъ; но помѣщена она здѣсь по ея преимущественному употребленію, локрайней мѣрѣ, той бабою, которая мнѣ передала пѣсню, и объясняла ея значеніе.

Не за великій чась, за малу годыну 2.
 Ой иде сынъ матері прохаты:
 —Иды, вене, тепера до мене, 2.
 Бо лыхая годына й у мене.
 Теперь въ мене лыхая годына, 2:
 Вмерла жінка, зосталась дытына.
 Хочъ бы, брате, й хата въ тебе горіла, 2.
 Тобъ матері гасыть не пустыла.

II.

ПІСНІ ЖІНОЧІ:

а) п і с н і д і в о ч і .

4.

Соловейку маленький, 2.
 Въ тебе голосъ тоненький.
 Защербачи ты мені, 2.
 Бо я въ чужій сторони.
 Ой я въ чужій сторони, 2.
 Не ма роду при мені.
 А ні роду—родыны, 2.
 Ні вірної дружини.
 А ні нььки, ні отця, 2.
 Та ні кому журытьця
 А ні брата, ні сестры, 2.
 Та ні кому провесты;
 Мене бідну сыроту 2.
 У чужую сторону.
 Ой звімусь я, польну, 2.
 Чи не знайду талану?
 Усю гору ізвийшла, 2.
 А талану не знайшла.

Тилько знайшла долину 2.
 Матерыну могилу.
 Ой стану я щebetать, 2.
 Свою нььку розважать:
 —Устань, вене, до мене, 2.
 Порадь же ты язъ мене.
 Що я буду робыты, 2.
 Що ні въ чому ходыты.
 —Ходы, доню, въ чімъ маішь 2.
 Робы, доню, що знаішь
 Зъ кимъ ты, доню, сюды йшла, 2.
 Що ты мене тутъ знайшла?
 Чи зъ хмарою, чи зъ дощемъ? 2.
 Чи зъ быстрою водою?
 —Ні зъ хмарою, ні зъ дощемъ, 2.
 Ні зъ быстрою водою.
 Ні зъ быстрою водою, 2.
 А зъ лыхою долею.

Гульця гуде,
 Де козакъ иде!
 Ты, вербо, розвивайся.
 На козакові
 Пара жупанивъ! } 2
 Ты, дівчино, не важся.)

Пара жупанивъ,
 Вінъ самъ молодій;
 Вінъ пропье, прогайнуе.
 Ой вінъ зъ тобою
 Житы не буде, } 2
 Зъ иншою помандруе.)

Ой не важь, не важь,
 Серце, дівчино,
 На козацїї вжитки:

На козакові
 Пара жупанивъ,
 На тобі не будеи свитки.) } 2

Ты по тїмъ боці,
 Я по сімъ боці,
 Передайся до мене.

Въ мене біле лычко,
 Въ тебе чорни бровы.
 Ты-жъ мені до любові. } 2

Ой заржи, заржи,
 Вороний коню,
 Пїдъ круту гору йдучи;
 Нехай зачуе
 Дівчина моя,
 Рутяный віногъ вьючи.) } 2

Дівка зачула,
 Важко зитхнула:
 «Охъ, и гаю-жь мій, гаю!
 Того козака
 Конячокъ ирже,
 Що я вірно кохаю.» } 2

«Ой чомъ не прыйшовъ,
 Чомъ не прїхавъ,
 Якъ я тобі казала?»

Чи дома не бувъ,
 Чи коня не мавъ,
 Чи маты не пускала?» } 2

«Ой самъ дома бувъ,
 И конька мавъ,
 И матуся пускала.

Найменьча сестра,
 (Бодай не зросла!)
 Сїделечко сховала.» } 2

Берегомъ иду,
 Водю бреду,
 Осока въ ніжки рїже
 Кого не люблю
 И не навьжу,
 Той мені въ очі лізе.
 Й ой кого-жь бо я
 Вірно кохаю,
 Й увічі не выдаю.

6.

Широкая й улыченъа
 Очеретомъ перетыкана;
 Гей, чорная (:)
 Тай одь біявоі
 Усіхъ хлопцівъ переклыкала.

Зъ біявою вечірѣ стою,
 Зъ чорнявою женихаюся.
 Гей, чорненька,
 Тождь моя мыленька;
 Завтра піду, повінчаюся.

Зеленая ліщинонько,
 Чомъ не горышь, та все курьсья?
 Гей, молодая
 Та дівчинонько,
 Чого плачышь, чого журьсья?

Ой якъ бы я суха була,
 Я-бъ горіла, не курьлася.
 Гей, колы-бъ знала,
 Що за нымъ я буду,
 Не плакала-бъ, не журьлася.

Ой у броду беру воду,
 На тимъ боці моі карі очі:
 Ой тамъ козаченько
 Коня напуває,
 И на сей бікъ поглядає:

»Якъ бы мені новий човныкъ
 И новее та веселечко,
 Сівъ бы-бъ, поіхавъ
 На той бережечокъ,
 Де дівчина, мое сердечко».

«На що тобі новий човныкъ
 И новее та веселечко?
 Глянь, подивься
 Здалеку на мене,
 Козаченьку, мое сердечко,,»

7.

Ой, маты, чумаць іде,
 Аще маты рыбу везе;
 Та все рыба осятрына; *)
 Гарный хлопецъ чумачына!
 Ой на горі жовта бляла,
 Полюбыла дівка Ляха;
 Не таць Ляха, якъ Русына,
 На Русыну шапка сыва.

На Русыну шапка сыва,
 Та головушка паршыва;
 Стыдко-брыдко шапку знять,
 На добрыдень дівкамъ дать.
 На городі я була,
 Конопельки терла;
 Полюбыла джыгуна,
 Трохы-ждь я не вмерла.

(:) Послѣднія 3 строки каждаго куплета можно повторять и не повторять—adlibitum.

*) Послѣднія 2 строки каждаго куплета повторяются въ пѣніи.

«Ой джыгуне, джыгуне!

Який ты ледащо:

Ведуть тебе до двора,

Ты не знаішь, за що»!

»Тоді буду знаты,

Якъ будуть караты,—

Якъ на руки та на ноги

Кайды надіваты».

«Що на ноги кайды,

На руки кайдята?

Ото жь тобі, скурвий сыну,

Хороші дівчата»!

«Ой лжыгуне, джыгуне,

Який ты ледащо:

Ведуть тебе до двора,

Ты не знаішь, за що»!

»Тоді буду знаты,

Якъ будуть караты,

Якъ на руки, та на ноги

Цыпы надіваты».

«Що на ноги цыпы,

На руки чапыці?

Оце-жь тобі, вражий сыну,

Чужі молодиці»!

Ой джыгунчикъ ишовъ,

Рябу плахту знайшовъ,

.

.

«Ой джыгуне, джыгуне,

Віддай мою плахту;

А я тобі заплачу

Горілоньки кварту».

8.

Тыхо, тыхо Дунай воду несе,

Аще тыхше дівка косу чеше.

Що начеше, то на Дунай несе:

«Плывы, восо, й у темный лугъ просто.»

«Плывы, восо, й уплынь за водою,

А я піду й у слідъ за тобою».

«Въ темнимъ лузі явіръ зелененький,

Підъ яворомъ конькь вороненький».

«Підъ яворомъ конькь вороненький,

На коньку козаекъ молоденький».

«Сыдыть собі та въ гуслоньки грае;

Струна къ струні зтыха промовляє»:

— »Нема впыну вдовыному сыну,

Що звівъ зъ-ума молоду дівчину».

»Зъ ума звівши, на конька сівши:

«Прощай, прощай,—славы наробывши».

»Теперь-же ты ні дівка, ні жінка;
 Теперь тобі Адеська мандрівка.
 »Я захочу, то прышью квітку,
 А ты, дівко, надівай намітку«.

9.

Ой вь за горы курно та дымно, 2 Вь мене маты та не рідная, 2.
 За туманомь світа не видно. Голивонько-жь моя бідная!
 Ой тамь Романь та волю насе, 2. Буде быты, ще й волочиты, 2.
 А Маруся та воду несе. Та нікому буде борониты».
 Романь волю та покидае, 2. — »Дурна дівко, нерозумная, 2.
 А Марусю та доганяе. Ты не знаишь, що й одказаты?
 А Марусю та доганяе, 2. Налетілы лебеді вь броду, 2.
 Зь відерь воду выльвае. Зколотылы мні молоді воду.
 — »Ой Романе, та Романочку, 2. Налетілы сірії гусы, 2.
 Скажу тобі й усю правдочку: Зколотылы воду Марусі«.

10.

По садочку хожу я, хожу,
 Руту, мигу сажу я сажу;
 Рута та мята. }
 Тай не привилася; } *)
 Родынонька одрілася. }

Перечула черезь люде,
 Що батенько вь гості буде;
 Ждала я, ждала,
 Ждала, выждала,
 Ворітечокь не зачыняла.

Ажь батенько іхавь. іхавь,
 Та до мене й не за іхавь;
 Ничь моя темна,
 А зіронька ясна,
 Доленька жь моя не часна.

Перечула черезь люде,
 Що матінка вь гості буде;
 Ждала я, ждала,
 Ждала, выждала,
 Ворітечокь не зачыняла.

А матінка іде та іде,
 А до мене й не заіде,
 Ничь моя темна!
 Зоре моя ясна!
 Долежь моя не часна! **)

Перечула черезь люде,
 Що мій мылын вь гості буде;
 Ждала я, ждала,
 Ждала, выглядала,
 Ворітечка відчыняла.

*) З означення строки 1-го куплета, равно какъ и соответствующія строчки слѣдующихъ куплетовъ можно повторять и не повторять, ad libitum.

**) Вслѣдъ за эггивъ *выпущены* 4 куплета про ожидаемыхъ вь гости брата и сестру, по недостатку мѣста и воимбѣжаніе частаго повторенія однихъ и тѣхъ же словъ

Ажъ мій мыйй іде, іде,
Тай до мене вінъ заїде.
Й ничъ мені світла, зоре моя ясна!
Доле-жъ моя счасна та красна!

11.

Дощыкъ, дощыкъ
Стуае дрібненько.
Яжъ думала, яжъ думала,
Запорожець ненько. *)
Колыбъ знала, колыбъ знала,
Звідеиль выгядаты,
Тобъ наняла, заставыла
Стежки підмітаты.
Ажъ вінъ иде, ажъ вінъ иде,
Ступае дрібненько.
То-то любо, то то мило
Дывытыся, ненько.
Дощыкъ дрібный
Ажъ ізъ стріхи льеця;
Росердывся мій мыленький,
Тай не засміеця.

Дощыкъ дрібный
Ажъ ізъ стріхы капотыть;
Росердывся мій мыленький,
Ажъ ногами тупотыть.
Ой хмарыця, туманыця,
Дощыкъ накрапае;
Ой здаецця, й не сердыця,
Чортомъ поглядае.
И сердыця, й не дывыця,
Чортъ ёму протывыця;
И сердыця, й не говорыть,
Чортъ же ёго прыневольтъ.
Росердывся, розгнівався
Мій мыйй на мене;
А якъ гляне, сердце вяне
И въ ёго, и въ мене.

12.

Ой послала мене маты 2.
Зеленого жыта жаты.
А я копы не нажала, 2.
Зъ дібровою розмовляла:
Дібрівонько зелена, 2.
Ты не шумы нао мною!
Ой зашумы въ ту годыну, 2.
Якъ я выйду за тры мылі.
Якъ выйду за тры мылі, 2.
Одклонюся всій родыні:

И близькій й далекій, 2.
Щей матіньці рідненькій.
Ой Господы! вчыны волю: 2.
Зоставъ мене й удовою.
Зоставъ мене й удовою, 2.
Хорошою молодою.
Оставъ мене въ такі літа, 2.
Щобъ не було дрібныхъ дітокъ.
Не хай же я погуляю, 2.
Якъ рыбонька на Дунаю.

* Двѣ послѣднія строки каждаго куплета повторяются.

Щука-рыба по пісочку. 2.
Я молода по рыночку.

Щука-рыба зъ окунцями, 2.
Я молода зъ молодцями.

Щука-рыба зъ плиточками.
Яжъ молода зъ дівочками.

13.

Ой сама я ча чужыні,
Такъ якъ быльнонька въ полі;
Ні хто мене не жалуе } *)
На чужыні ні кблы. }

Молоді перевозці,
Перевезіть мене молоду,
Не хай же я побачуся,
Хоть четвертого году*.

Ой есть въ мене отецъ, маты,
То й буде мне жалуваты;
А нікому зъ мого серця
Велької тугы зняты.

Молоді перевозці
Та того не чувалы;
Булы вітры буйнесенкы,
Голосокъ одвівалы.

Ой візьму я відеречка,
Та піду по воду;
Ой поставлю відеречка
Підъ крутою горою.

Ні хто того не зачуе,
А якъ рідная маты:
«Бреды, бреды, моя доню;
Ой я буду рятуваты*».

Ой поставлю відеречка
Підъ крутою горою,
Сама піду молодая
Та до тыхого Дунаю.

«Бреды, бреды, моя доню,
Та гляды, не втопсы,
Жывы, жывы на чужыні,
Та не плачь, не журыся.

Молоді перевозці,
Перевезіть мене млоду;
Перевезіть мене млоду
Черезъ быструю воду.

Бреды, бреды, моя доню,
Межъ крутымы берегамы;
Жывы, жывы, моя доню,
Межъ лютымы ворогамы.

Жыла рочокъ, жыла й другый,
А теперь я не мушу;
Наважылы зли ворогы—
Та выняты зъ мене душу.

14. *)

Ой спать мені не хочеця,
И сонъ мене не бере,
Що ні кому прыголубыть
Молодоі мене.

Не хай мене той голубыть,
А хто мене вірно любыть;
Не хай мене той займае,
Хто кохавня въ серці мае.

*) Хотя по всему видно, что пѣсня эта не народна, но впослѣднее время она въ репертуарѣ народныхъ пѣсень получила право гражданства.

(:Охъ, охъ, охъ, охъ!
Хто коханья въ сердці має:)

Ой зъ-підъ хмызу на пічъ лізу,
А по хаті луна йде;
Ой хто-жъ мене вірне любить,
То й на печі знайде.

Я на пічъ, вінъ за мною;
Укряюся зъ головою:
Одченыся, препоганый,
Цілувати не зугарный.

Охъ, охъ, охъ, охъ!
Цілувати не зугарный.
Шарь, маты, капустяцю,
Шарь, маты, буряківъ;
Жаль мені покидати
Чорноморскихъ козаківъ

Пустыжь мене, моя маты,
На улыцю погуляты;
На улыцю погуляты,
Колы хочешъ зятя маты.
Охъ, охъ, охъ, охъ!
Колы хочешъ зятя маты.
Яжъ въ морі купалася,
Ой я въ біду попалася;
А я море перебреду,
Яка була, така й буду.
Бісь біду перебуде,
Одна згине, десять буде,
А я море перебреду,
Яка була така й буду.
Охъ, охъ, охъ, охъ!
Яка була, така й буду.

15.

(: Туманъ, туманъ по долині :) *)
Широкий лысть на яльні.
А ще ширший на дубочку,
Клыче голубъ голубочку.
Хочъ не свою, то чужую:
Прыйды, серце, поцілую.
За густымы лизонькамы
Плаче дівка слізонькамы.

Не плачь, дівко, не журися;
Ще-жъ я молодъ, не женився.
А якъ буду женытися,
Прыйды, серце, дывытися.
А якъ буду вінчатися,
Прыйды, серце, прощатися.
А якъ буду въ парі жыты,
Прошу, серце, меду ныты.

16,

Чась до дому, чась,
Чась и пора;
Буде мене, маты быты,
Та нікому борониты.
Чась додому, чась, чась, чась,
чась,
Чась до дому, чась.

До дому иду,
Якъ рыба пльву,
А за мною, молодою,
Сімъ кіпъ хлопцівъ чередою
Цымбалоньки тнуть, тнуть,
тнуть, тнуть;
Цымбалоньки тнуть.

(: :) Слова стоящія въ середині этихъ знаковь и соотвѣтствующія имъ слова слѣдующихъ куплетовъ, повторяются.

*) Каждая строка въ нѣниі потворяется.

Комарі гудуть, Спати не дають; Ой утєну я голивоньку У ячмінну солімоньку; Нехай ніжкы тнуть, тнуть, тнуть, Нехай вижкы тнуть.	Въ солоні лежу, На хлопців гляжу, И вываю, и моргаю, Къ собі хлопців прикльваю, Що я лежу тутъ, тутъ, тутъ, Що я лежу тутъ.
---	--

17.

Ой у полі озерце; Тамъ плавало відерце. Соснові вленки, А дубове денце, Не цураймося серце *). Ой не разъ же я й не два Стоявъ підъ коморою: «Выйды, дівчино, Выйды, rybчино, Поговоримо зъ тобою.» «Ой рада-бъ я виходыты И зъ тобою говорыты, Лежыть не любъ Та по правій руці, Боюсь ёго розбудыты.» «Ты, возаче молоденькій, Въ тебе коныкъ вороненькій: Сідлай коня, Та ідь зъ двора, Бо ты не мій, я не твоя.»	Козакъ коныка сідлає, Зъ коныченькомъ розмовляє: „Біжы, коню, Біжы, воронь,— Ажъ до тыхого Дунаю.“ „А я піду, а я піду Въ темный гай по калыну, Чи не зостріну, А чи не побачу Свою вірную дівчину“. „Моя вірвая дівчина Въ темнымъ гаю заблудыла; Тіки слідочокъ Зъ підъ білихъ ніжечокъ, Де мылая й походыла“. „Ой вирву я листочокъ Та прымерю слідочокъ, Щобъ не розвіявъ, А щобъ не засыпавъ Буйный вітеръ пісочокъ.“
---	---

„Щука рыба возьме тіло,
А ты, Господы, душу,
Ты-жъ, річенько,
Ты, быстрая,
Выбывь кості на сушю“.

*) З поса́днія строки каждого комплекта повторяются въ цѣпѣи,

Ой послала мене маты
Въ поле жыта жаты.
Ой тамъ чумаєъ волю пасе, *)
Тай ставъ жартуваты.

Ой не жартуй, чумаченьку,
Не жартуй зо мною;
Бо яєъ підешъ ты въ дорогу,
Буду плавать за тобою.

Купы мені, моя маты,
За три копы голку,
За чотырі золоті
Червоного шовку.

Купы-жъ мені, моя маты,
Малёвани пъяльца,
Та вышыю козакові
На славу рукавця.

Ще й не шыла, ще й не шыла,
Ще й не вышивала;
А вже тая та славоныка
По всімъ світі стала.

Шовкомъ шыла, шовкомъ шыла,
Золотомъ рубыла,
Все для того чумаченька,
Що вірно любила.

Шовкомъ шыла, шовкомъ шыла,
Срібломъ гаптувала,
Все для того мыленького,
Що вірно кохала.

«Чомъ ты мене, моя маты,
Рано не збудыла,
А яєъ тая дружныонька
Зъ села выходыла».

«Та збудыла мене, маты,
Въ обідню году,ну,
Що вже моя дружныонька
Відъ села за мылю».

«Тымъ я тебе, моя доню,
Рано не будыла,
Що твій мылий передъ веде,
Щобъ ты й не тужыла».

Ой піду я до млына, до млына,
Бо въ тымъ млыні новына, новына.

Тамъ-то, маяцю, мелныкъ
Тамъ-то, мамцю, добрый,
Тамъ-то, маяцю, хорошый,
Меле гречку безъ грошей.

Меле, меле, на кішъ насынае,
И на мене пылье поглядае.

Тамъ-то, мамцю, мелныкъ и пр.

Меле, меле, решетуе,
Обернеця й поцілуе.

Тамъ-то и проч.

*) Въ пѣсняхъ 18-й и 19-й въ каждомъ куплетѣ послѣднія 2 строки повторяются.

б) Пісні молодичи.

20.

Посію шалвію
 Рапо й у неділю.
 За лютими морозами
 Шальвія не сходять;
 За лхими ворогами
 Мій мылій не ходять.
 Ой хочь вона зійде,
 Відь сонця зівьяне;
 Иде мылій зь коршми пьяный,
 Мече не мынае:
 Та до мене весчасної
 Пьяный завертае.
 Иде мій мыленький
 Ізъ коршми пьяненький:
 «(ї одчины, мыла сіны,
 Бо я твій мыленький».
 «Ой не відчынюся,
 Яжъ тебе боюся.

Теперь ничка теменькая,
 Дежь я подінуся?»
 «Віконця маленькі,
 А дверці узенькі.
 Розступися, сыра земле,
 Жьыва піду въ тебе.»
 Земля розступилась,
 А я й оступилась;
 «Просты мені, сыра земле,
 Шо я й прогрішыла.»
 Заріжу тетерю
 Собі на вечерю;
 Шкода-жь мого тетеряты,
 Ні зь кимъ вечеряты.
 Заріжу я качку,
 А качечка каче;
 Сватавъ бы я й удивоньку,
 Коли дівча плаче.

21.

Ой ізъ за горы
 Та буйный вітеръ віе,
 (:А тамъ удивонька
 Та пшениченьку сіе:*) *)
 Ой ізъ-за горы
 Та дрібный дощыкъ мочыть;
 А тамъ удивонька
 Та пшеницю волочыть.

Ой роды, Боже,
 Сю пшеницю, якъ лозы,
 На вдовыне счастья,
 На сырїтські слезы.
 Ой роды, Боже,
 Сю пшеницю, якъ лава,
 На вдовыне счастья,
 А на людську славу.

*) Слова, стояція въ срединѣ этого знака и соответствующія слова прочих куплетовъ повторяются. Тоже должно быть соблюдаемо и во всѣхъ прочихъ пѣсняхъ, об означенныхъ тѣмъ же знакомъ.

Ой щезъ удова
Та до дому не дійшла;
А вже й удовына
Та пшениченьва зійшла.

Ой щезъ удова
Тай не розбувалась,
А вже й удовына
Пшениця одрасувалась.

Охъ, и не літай,
Перепілонько, въ ночі;
Ой, бо выколешъ
На пшениченьку очі.

Ой ще-жь удова
Та на лаві не сіла,
А вже удовына
Та пшениця поспіла.
Ой, ходімъ, діты,
Та пшеницю глядіты,
Ой, бо вже вывели
Перенелычкы діты.

22.

Гиля, гиля сірі гусы,
Та на тыхий Дунай;
Завязала голиваньку,
Теперь сыды та думай.

Гиля, гиля, сірі гусы,
Та на быстру ріку;
Завязала голиваньку,
Та вже, мабуть, й довіку.

Гиля, гиля, сірі гусы,
Та на жовтый пісокъ;
Завязала голиваньку,
Я-жь думала на часокъ.

23.

Кольбъ мені, Господы, }
Неділі диждаты; } 2.
Сюды-туды, онъ-буды, }
Неділі диждаты. } 2.
Тобъ я-бъ пішла
До роду гуляты.
Сюды-туды, онъ буды,
До роду гуляты.
А й у мене
Увесь рідъ богатый.
Сюды-туды, онъ буды, и проч.

Буде мене
Часто частоваты.
Сюды-туды и пр.
А я буду
Повну выпываты.
Сюды-туды и пр.
Тай загадаю
Про свою бідоньку.
Сюды-туды, онъ буды,
Про свою бідоньку.

а) Также соблюдается и во всѣхъ куплетахъ.

Що сушить бідну
Мою головоньку.
Сюды-туды
Въ мене дѣма
Дытына маленька.
Сюды-туды и пр..
Ой прійду-жъ я
Та до домоньку.
Сюды-туды и проч.

Та не въ двері,
А въ віконечко.
Сюды туды
А мій мылий
Дытну колыше.
Сюды-туды.
„Люлі, люлі!“
Мале дытя плаче.
Сюды-туды. . . .

24.

Доломъ, доломъ—долыною! *)
Ишла вдова дубыною.
Ишла вдова дубыною,
Зъ маленькою дытыною.
Ой ставъ дощыкъ нагрпаты,
Сіла вдова спочываты.
Сіла вдова спочываты,
Мале дытя годуваты.
Мале дытя годуваты,
До дытыны промовляты:
«Ой сину-жъ мій, ты едныи,
Який же ты несчаслывий.
Ты zostався сыротою,
Я молода й удовою».
Летівъ воронъ зъ чужыхъ сторонъ,
Тай сівъ собі надъ водою.
Ой сівъ собі надъ водою,
Розмовляе зъ удовою:

»Не журися й удивонько,
Бо я твого мужа знаю.
Бо я твого мужа знаю,
Трычі на день одвідаю.
Трычі на день й одвідаю,
Та въ головахъ спочываю.
Та въ головахъ спочываю,
И снідаю й обідаю.
И снідаю й обідаю,
Біле тіло й обіраю.
Біле тіло й обіраю,
Жовти кістки ровношаю
Ой по горахъ, по долинахъ,
Та по чужихъ українахъ».
«Бодай же ты, чорный воронъ,
Бодай же ты не підвівся.
Бодай же ты не підвівся,
Що ты мого мужа наівся».

25.

Чи сежъ тиі чоботы,, що зять давъ
А за тиі чоботы дочку взявъ?
Чоботы, чоботы, вы моі!
Чомъ діла не робыте вы мені?

*) Въ каждомъ куплетѣ (двустрочномъ) пѣсни 24 первая строка поется 2 раза, а последняя—одинъ.

Чоботы, чоботы, ізъ бычка,
 Чомъ діла не робыте, якъ дочка? *)
 Якъ думала, чоботы юхтові;
 Ажъ то, батю, чоботы швапові.
 На річку йшла въ чоботяхъ скрыпалы,
 А зъ річки йшла,—чоботы хлыпалы.
 На річку йшла въ чоботяхъ ізъ прачемъ;
 А зъ річки йшла въ чоботяхъ ізъ плачемъ.
 Й ой повину жъ чоботы на вилкохъ,
 Сама піду молода й у танокъ.

26.

Жыла вдова на Подолі, 2	Срібло й злото одибралы, 2
Та не мала счастья й долі.	Самы спаты полягали.
Вісімъ вона сынивъ мала, 2	Полягали й усі спаты, 2.
А девяту дочку Галю.	А менший ставъ вартуваты.
Сыны зрослы, въ розбій пішли, 2	Меньшій братівъ не вспылае, 2
Дочку Галю за міжъ дала.	Зъ купчихою розмовляе:
Дала-жъ вона за купчыка, 2	»Чи ты зъ краю далекого? 2
За купчыка молодого.	Чи ты зъ роду багатого?«
За купчыка молодого, 2	«Ой я краю не далекого, 2
За крамаря дорогого.	Ой я роду не багатого:
Поіхалы краму браты, 2	Тоі вдовы, що на Подолі, 2
Сталы въ степу ночуваты.	Що не мала счастья й долі».
Наіхалы розбійныкы, 2	»Встаньте, браты, не вспыляйте, 2
А Галыни все братікы.	Та вже швагра поховайте.
Взялы купця, зарізали, 2	Та вже швагра схороніте, 2
А купчыку й ізвязалы.	Сестрі рубы розв'язіте».
А купчыку й ізвязалы, 2	Взялы швагра, поховалы, 2
Срібло й злото одибралы.	Галі руки розв'язалы.
	Галі руки розв'язалы, 2
	Срібло й злото поверталы.

*) Прип'явъ: Чоботы, чоботы и пр. поется послѣ каждого куплета 25 п'єсни. Последний куплетъ поется быстрѣе прочихъ.

Ой вербо, вербо,
Кучерява!
Хто-жъ тобі, вербо,
Кучері звывъ?

Хто-жъ тобі, вербо,
Кучері звывъ?
Хто тобі, вербо,
Корінъ підмывъ?

Підмыла корінъ
Быстра вода,
А вучеръ звывла
Густа лоза.

А я молода,
Якъ ягода;
Не піду за міжъ
Й за годъ, й за два.

А піду за міжъ
Ажъ пятого
За пьяныченьку
Провлятого.

Ой кажуть люде,
Що вінъ не пье;
Що дняго божого
Відъ корчмы йде.

А я молода
На встрічъ ёго,

Одъ Києва до Лубень,
Насіяла конопель.

Дамъ лыха закаблукамъ
Закаблукамъ лыха дамъ,
Достанеця й передамъ. *

27.

Несу рублыка
Золотою. (?)

Несу рублыка
Золотою,
Выкуплять коня
Вороного.

»Выкупышъ коня,
Люблю тебе;
А не выкупышъ,
Убью тебе«.

Ой не разъ, не два
Выкупляла,
Крізь віконечко
Утївала.

Въ вышневымъ саду
Ночувала;
Разныхъ пташечокъ
Наслухалась.

Соловеічко
Якъ «тѣхъ», такъ «тѣхъ».
Котїця слѣзы,
Якъ той горохъ.

А зозуленька:
«Куку! куку!»
За що-жъ я терплю
Таку муву.

28.

А мій батько чоботарь,
Черевычки полата.

Одъ Києва до Хороля,
Черевычки поворола.

Одъ Києва до Прылуки,
Побыла я закаблуки.

*) Припѣвъ: дамъ лыха и пр. послѣ каждого куплета.

А вже-жъ тиі закаблуки
 Набралыся лыха мувы.
 Посылае мене маты
 На музыки гуляты.
 На музыки збіраюся,
 Въ черевычки вбуваюся.
 На музыкахъ гуляла,
 Черевычки порвала.

Иногда пародирують слѣд. образ.
 Запряжу я свынню въ візъ,
 Та поїду по рогізъ.
 Запряжу я півня въ сані,
 Та поїду до Оксаны.
 Запряжу я вурку въ дрѣжки,
 Та поїду до Явдошки.

Запряжу я бугая,
 Куды люды туды й я.

29.

Хусточко-жъ моя
 Червоная!
 Тебе мылий давъ,
 Бо мне сподобавъ,
 Коло теі та крынычєныкы
 Якъ зъ мною стоявъ.
 Яжъ по хустоньці
 Вышиваю;
 Шовкомъ, золотомъ.
 Мережаю;
 Дрібнєныкымы слізєныкы
 Тай обливаюсь.

Ой я хустыну
 Вышиваю;
 Зъ нею думкою
 Розмовляю—
 Все про того та козачєныка,
 Що я кохаю.

Хусточко-жъ моя
 Вышиваная!
 Чи на тежъ тебе
 Я вышивала;
 Щобъ нєлюбу да немылому
 Теперь віддала.
 Хусточко-жъ моя
 Гаптованая!
 Чи на тежъ бо я
 Гаптовала,
 Щобъ старому супрєтывному
 Тебе чипляла.

Хусточко-жъ моя
 Безсчасная!
 Обітры моі
 Ты слізєныкы,
 Що зъ очей моїхъ течуть карыхъ,
 Якъ ті річкы.

Хусточко жъ моя;
 Бєзтвланна я!
 Ты закрьй моі
 Карі очєныкы,
 Якъ ляжу я въ домовыноньку
 Відъ любовєныкы.

III.

ПІСНІ ЧОЛОВІЧІ

30.

Ой, матусю,
Та не гай мене,
(:Въ далеку дорогу
Выряжай мене:).

Теперь ничка
Та темненькая,
(:Козаку дорога
Та далекая:).

Ой їхавъ козаць
Та дорогою,
Пустывъ голосочокъ
Та дібровою,
Пустывъ голосочокъ
Та зеленою.

Ой щось мені
Та дримаїця,
(:И вінъ підо мною
Спотыкаїця:).

Ой пуцу коня
На степъ, на долину,
(:А самъ ляжу
На часть, на годьну.

Ой сплю годьну,
Та сплю и другуу,
(:Й а вже повертае
Та на третюю:).

Ой добрая
Та годьничка,

Деся й узялася
Та дівчиночка,
Десь узялася
Тай молодая.

Ой вырвала
Та травченьку.
Вдарыла козака
Та полыченьку,
Вдарыла козака
Та по білому.

Ой встань, козаче,
Годі тобі спаты;
(:Бо вже твого коня
Въ степу не выдаты:).

Туркы идуть
И коня ведуть,
(:Тобі молодому
Зъ плічъ голову знімуть:).

Туркы ишли
И табунъ гналы;
(:Твого коньчка
Й у табунъ занялы:).
Й ой хочъ коня займуть,
То другий буде;
Тебе зарубають,
Мені жалъ буде;
Бо й повікъ такого
Уже не буде.

31.

Продавъ батько сірі воли,
А мати тельцю;
(:Виряжає свого сына
Тай на косовицю:)

«Иды, иды, мій сыночку,
На ту воковыцю».
Розчесала чорни вудрі
Ажъ на потылицю.
«Яжъ думала, мій сыночку,
Що будешъ косыты;
А ты косу на покосы,
Тай ставъ голосыты».

„Ой волюбъ ты, маты знала,
Яка то досада;
То ты-бъ мене й ожевыла,
Щобъ була порада“.

«Оженыся, мій сыночку,
Озьмы жінку любку,
Цілуй її, мылуй її,
Явъ голубъ голубку.»
«Оженыся, мій сыночку,
Тай жывить у купці;
Кохайтеса любітеса,
Якъ тиі голубці».

32.

Ой по горі 2.
Вівчарь вівці ганяе.
Вівчарь вівці ганяе, 2
На молодців гукає:
«Ой вы хлопці-молодці, 2
Накажіте дівоньці.
Накажіте дівоньці, 2
Що въ шовковій плахтоньці.

Нехай мене не любыть, 2.
И літь своїхъ не губыть.
Не хай мене тай не жде, 2
Хай за иншого иде.
Бо я вівчарь убогий: 2
Сімъ сотъ овецъ въ отарі.
Й ще-жъ тее не въ ліву, 2.
Що тысяча дойняку.

Що тысяча дойняку, 2
А дрібязку, явъ піску».

33.

Та не жаль мені на галоньку,
Явъ на тую та воріоньку;
(:Занісь мене дурный розумъ
Та въ ту дальню та сторіоньку.:)
А на тій дальній сторіоньці
Зовуть мене заволокою;
Кажуть мені річку бресты,
Дунай річку та глыбокою.

А я тую Дунай—річку
Та комышемъ перетыкаю,
Таки свою родыоньку
Та до себе переклыкаю.
Ой я річку перебреду,
Стану гляну тай подывлюся;
«Ой Боже мій, я рідъ маю,
Не ма вуды прихилытеса.

Ой не жаль мені та на батенька, Ой уполі дві тополі,
 А якъ жаль мсві та на матінку, — Одна къ другій похилиця;
 Що женыла малолітьнѣго, А въ козака дві дівчынны;
 Малолітьнѣго, малосыльного. Дна въ другої та п'ятіца:

Та взявъ жінку не до любові, «Подружечко отволого,
 Не до любові, не до розмовы; Отвожи*) жывота мого!
 Ні білее та лыченько, Чи бу-лажь ты на улыці?
 Ні чорніі бровы. Чи бачыла жениха мого?».

Ой якъ стоявъ я надъ греблею, «Ой якъ же я не бачыла,
 Та ізъ току сухореброю; Колю вечірѣ зъ нымъ простояла?
 Ляды кажуть, я й самъ бачу, Тебе пытавъ, тяжко здыхавъ:
 Що марненько та літа трачу. Чомъ мылая не выходыла?»

Хочъ млынъ меле, вода реве, „Ой дамъ тобі, подружечко;
 А колысо не повернеця; На рукава полотенечка;
 Очі варі не зміняця, Не стій, не стій зъ моімъ мылымъ,
 А серденько не прывернеця. Та не сушы мого сердечка,,.

Чи я-жь тобі не казала, «Догулялася зъ твоімъ мылымъ:
 Якъ стояла підъ крыницею? Така-жь бо зъ нымъ нагулялася,
 Колю любывъ дівчыною, Що хотіла, те й зробыла,-
 Любы теперъ молодыцею. Така зъ нѣго насміялася».

Чи я тобі не казала, „Бодай тобі, подруженько,
 Якъ стояла підъ повіткою: Та вылы звірі очі,
 Не йты було-бъ у Крымъ по сіль, Що ты мого мыленького
 Бо застаешъ підъ наміткою. Продержала та до півночі,,.

Эй, на горі суныченькы, «Якъ була я въ свого бятка,
 Підъ горою полуныченькы; Та въ своєї та паніматкы,
 Пішовъ мылий у Крымъ по сіль, Ой не знала тамъ ніколы,
 А мылая у черныченькы. Що то въ світі за недостаткы,,.

Не поволі я вчерніла, „Ой теперъ я zostалася,
 Не думала пострыгатыся; Поганою господынею;
 Не прыстае серце мое Не разъ, не два спать лягала
 Ізъ иншымы женихатыся. За сухою, за сворыною,»

*) Вѣроятно, -отволожи—отговори, облегчи, утиши.

34.

Ой не спыця, не лежыця,
 И сонъ мене не бере;
 Пішовъ бы я до дівчыны,
 Та не знаю де жыве.
 Попрошу я товариша
 Не хай мене одведе.

Попрохавъ бы товариша,
 Нехай мене одведе;
 Такъ товаришъ крацый мене,
 Вінъ дівчыну одибье,
 Ой товаришъ крацый мене,
 Той дівчыну одибье.

35.

Ой не шумы, луже,
 Зелены байраче;
 (:Не плачь, не журыся,
 Молодый козаче:)
 Ой ягъ не шуміты,
 Колы зелененьый?
 Ой ягъ не журытысь,
 Колы молоденьый?
 Не самъ же я плачу,
 Плачуть карі очі;
 Не ма суповою
 А ні въ день, ні въ ночі.
 Сусіды близькїі
 Ворогы тяжкїі,—
 Не велять ходыты,
 Дівчыны любыты.
 Я-жъ буду ходыты,
 И буду любыты;
 Яжъ буду любыты,
 Пове буду жыты.

Ой умру я мыла,
 А ты будешъ жыва;
 Памятай же, мыла,
 Де моя могыла.
 А моя могыла
 Край сынёго моря;
 Набересья, мыла,
 Ты безъ мене горя.
 Прыйдешъ на могылу,
 Не топчы землёю,
 Скажуть воріженькы,
 Що я жывъ зъ тобою.
 Выйдешъ на могылу,
 Не кыдай землею,
 Скажуть воріженькы,
 Що „вінъ жывъ ізъ нею“!
 Не сыпъ на могылу
 Сырою, землею;
 Бой сама-жъ ты знаінъ,
 Ягъ важко підъ нею.

36.

Чомъ дубъ не зелены?
 Бо туча прыбыла;
 Козакъ не веселый,—
 Лыхая година.

Ой ягъ же мені
 Веселому буты?
 Любывъ я дівчыну,
 Розраялы люде«.

*) Послѣднія двѣ строки каждаго куплета 36-й п. повторятся.

„Любывъ я дівчыну,
Розраялы люде;
Мені молодому
Ні зь кымъ жыты буде“.

„Тількы-жъ мені парі,
Що оченькы карі,
Тількы й до любові,
Що чорні бровы“.

Чорні бровы маю,
Тай не оженюся,
Піду доріченькы,
Зь жалю утоплюся“.

«Не топысь, возаче,
Бо душу загубышь.
Ходімъ повінчаймось,
Колы вірно любышь».

Пішлы мы до попа,
Не ма попа въ хаті,
Бідна голівонько,
Не буты намъ въ парі.

Пішлы вінчатыся,
Не ма попа й дома;
А бо твоя, а бо моя,
Не счасная доля.

«Осідлай, возаче,
Коня вороного,
Поїдемъ вінчатысь
До попа другого».

Ой іхалы поле,
Ой іхалы й друге,
На третёму полі,
Ставъ кінъ спотываця.

А на третімъ полі,
Ставъ кінъ спотываця,
»Вернімося, сердце,
Не буде намъ счастья«.

Ишовъ козакъ горою,
Дівка дольною;
Зацвівъ козакъ рожею,
Дівка калыною.

37.

Хвалылыся гайдамакы,
До мошенъ идучы:
»Будемъ драты и топтаты
Зь вытайкы онучі«.

Ой не дийшлы гайдамакы
До мошенъ, до Кручі,
Погубылы гайдамакы
Й зь постолывъ онучі.

Якъ зачалу гадамакы
Такы похваляця;
Якъ выбігли ціповязы,
Нігде й поховаця.

Обізвався козачовъ
Ажъ ізъ Гуманя дячовъ:
»Ой я-жъ бо вамъ казавъ, браці,
Цервовъ не грабіте«.

»Ой я-жъ бо вамъ казавъ, браці,
Цервовъ не грабіте;
Черезъ царські врата йдучы,
Люлёкъ не куріте«.

»Вы жъ бачыте й самі,
Шо не наша сыла:
Побыла насъ кровъ хрестянска,
Лыхая година«.

„Нумо-жь, браці, нумо
 Зъ Мошемъ утікаты;
 То будемо на застрій день,
 Ломовате браты“.

38.

Ой ты, брате, ты Мусію,
 Чи бачывъ ты чудасію?
 Эй, ну,-да ну;
 Чы бачывъ ты чудасію?
 -Ой я бачывъ чудака.
 Та невіленька така.
 Эй ну-дану;
 Та невіленька така:
 Що уполі чоловікъ
 Говадамы оравъ.
 Эй, ну,-да-ну,
 Говадамы оравъ.
 Говадамы вінъ оравъ,
 Комарыкивъ прыпругавъ,
 Эй, ну, да ну, и проч.
 Дубыною поганявъ,
 Тай дубыну поламавъ,
 Эй, ну и пр.

А мухамы волочывъ,
 Тай борону потрощывъ.
 Слізенькамы прымочывъ,
 А щобъ ёму хлѣбъ родывъ.
 Ой ты, брате-Мусію,
 Чи бачывъ ты чудасію?
 Ой я бачывъ чудака,
 Та невіленька така:
 Ще-жь у степену чоловікъ
 Головою вовка вбывъ.
 Головою вовка вбывъ,
 А зубамы облупывъ.
 А пальцями та побряйвъ,
 Діткамъ істы готувавъ.
 У решеті вінъ варывъ,
 Снігомъ пічъ запалывъ.
 Тай у мішокъ выливавъ
 Дітей зъ міха годувавъ.

39.

Ой гукъ, маты, гукъ,
 Та де бурлаки йдуть.
 (:И веселая та доріженька,
 Куды-жь вони йдуть.:) *
 Та куды-жь вони йдуть,
 Тамъ боры гудуть;
 Попередъ себе вражыхъ панивъ
 Облавою пруть.

Зибралысь вони
 Підъ рясни дубы
 Та чекаючи тай отамана
 На раду къ собі.
 Отаманъ иде,
 Явъ голубъ гуде;
 Та підъ білою та березою
 Головбу владе.

(: :) Слова, стояція въ срединѣ этого знака п соответствующія слова слѣдующихъ куплетовъ—повторяются. То же дѣлается и во всѣхъ остальныхъ пѣсняхъ,

»Отамане нашъ!
 Не дбаішь за насъ;
 Бо бачъ наше товариство
 Якъ розгордіяньс?
 „Чи не страмъ тобі
 Повидати насъ?
 И по застумахъ сѣго ліса
 Блувати безъ насъ“?
 „Поглянь, отаманъ,
 Уже світъ настае;
 Уже-жъ наше товариство
 Коней сідлає“ .

»Нехай сідлають,
 Богъ помагає;
 Та вже шось мою та голивоньку
 Хміль розбірає .
 »Ой помру-жъ я, помру;
 Не заживъ славы;
 Бо не має мені та долі буты
 Батькомъ надъ вами .
 Мою душу вже
 Лыхо въ пекло тне;
 Бо маю я зраду та відъ мылоі,
 Дідько серце рве .

40.

Ой підъ лісомъ та підъ Лебедыномъ 2.
 Курылася дориженька дымомъ .
 Ой тамъ козачепько нудыть, 2.
 Підъ нымъ сывый кониченько блудыть .
 „Хиба тобі, мій коню, я тяжкый? 2.
 Чи я жъ тобі, вороненкий, важкый?
 Чи я жъ тобі, вороненький, важкый 2
 А чи моя та ясная збруя?
 А чи моя та ясная збруя? 2.
 А чи добыченька моя?“
 «Ой те мені, мій пане, не жалько,
 Що ты будешъ пыты та гуляты .
 А жаль мене ттого буде браты, 2.
 Якъ я буду на слытьті стояты .

41.

»Ой ковалю!
 Ой ковалю тай коваленьку
 Чомъ не встаешъ
 Рано пораненьку*? .

„Чомъ не встаешъ,
 Чомъ не встаешъ рано поранспьку,
 Чомъ не куешъ
 Стыха помаленьку“?

„Чи ты свого,
 Чи ты свого заліза не мійшть“? Тай та ёму
 Славь наробыла.
 Чи своєї
 Породыла,
 Челяді жалішть? Породыла маленького сына
 Въ колодязі,
 *Ой я свое, Възяла й затопыла
 Ой я стое та залізо мію, Въ колодязі,
 Тікы челядь Въ колодязі взяла й затопыла
 Свою я жалію*. Тычыною
 Ой зъ за горы, Тычыною тай прыстромыла.
 Ой зъ за горы вітеръ повіває; Тычыною
 А коваля Тычыною
 Журба обнімае. Тычыною тай прыстромыла,
 А коваля, Сама стала.
 А коваля журба обнімае, Зъ вітромъ говорила:
 Що у ёго *Повій, вітре,
 Дружны не мзе. Повій, вітре зъ холодного яру!
 Тікы въ ёго, Та нажены
 Тікы е въ ёго дочка Катерына, Дощовую хмару*.
 «Позалывай,
 Позалывай стежки та доріжки,
 Щобъ къ колодязю
 Люди не ходылы».
 «Щобъ къ колодязю,
 Щобъ къ колодязю люди не ходылы,
 Мале дытя
 Тай не разбудылы».

42.

Ой я зъ роду чумакою, *Шынкарочко молодая,
 На гору йду, не бычую. 2 Усыпъ меду и вына*. 2
 На гору йду не бычую, *Ой я тебе добре знаю,
 А зъ горы йду не гальмую. 2 На сто рублівъ повіряю. 2
 По рівному поганяю, *На сто рублівъ повіряю,
 До шынкарки прывертаю 2 А на двісті прысчытаю. 2

«А на двісті насчитаю,
Пьяныцею зываю». 2

«Ты пьяныце, ты ледащо,
Пропывъ воли ніть ні за що 2

«Пропывъ воли, пропывъ ярма,
Пішла худоба твоя дарма». 2

«Пропывъ ярма и занозы,
Самъ блукайшь по дорозі».

«Ой самъ ходышь по дорозі,
Пролывайшь дрібні слёзы» 2

Ой зйду-жь я на могылу,
Та погляну на Вкраїну; 2

На Вкраїні добре жыты,
Що ні жаты, ні косыты 2

Ой ні жаты, ні косыты,
Горіловьку тіво пыты. 2

43.

Ой чумаче, чумаче!
Гей, ой чумаче, чумаче!
Жыття твое ледаче.

Чомъ не сієшь, ні орєшь?

Гей, чомъ не сієшь, ні орєшь?

Чомъ не рано зъ Крыму йдєшь? Порадь же ты тепєрь насъ:

Чомъ не рано зъ Крыму йдєшь?

Гей, чомъ не рано зъ Крыму йдєшь?

Не всіхъ чумаківъ ведєшь?

»Ой я сію и орю,

Гей, ой я сію и орю,

Ой я рано зъ Крыму йду.

»Ой я рано зъ Крыму йду,

Гей, ой я рано зъ Крыму йду,

Всіхъ чумаченьківъ веду.

»Тилькы жъ нема одного,

Гей, тилькы жъ не ма одного,
Брата мого рідного.

»Тамъ остався на Дону,

Гей, тамъ остався на Дону,

Браты солы на вагу.

»Сталась ёму прычына,

Гей, сталась ёму прычына,

Сіль голову розбыла.

»Шукавъ, шукавъ, не знайшовъ,
Гей, шукавъ, шукавъ, не знайшовъ,
Та заплакавъ тай пішовъ».

„Отамане, батьку нашъ,

Гей, отамане, батьку нашъ,

Порадь же ты тепєрь насъ:

„Що мы будемъ робыты,

Гей, що мы будемъ робыты?

Нічымъ воливъ кормыты“.

»Ой щєжь, хлопці, не біда,

Гей, ой ще жъ бо намъ не біда;

Есть у полі лобода.

»Косіть, хлопці, лободу,

Гей, косіть, хлопці, лободу;

Забудемо сю біду.

»Косіть, хлопці, отаву,

Гей, косіть, хлопці, отаву;

Корміть воливъ на славу.

»Косіть, хлопці, очеретъ,

Гей, косіть, хлопці, очеретъ,

Та наварымъ вечерять.

»Та вкынемо чабака,

Гей, та вкынемо чабака,

Та зпомянемъ чумака.

Гомінъ, гомінъ по діброві,
 Та туманъ поле покрыває,
 Маты сына проганяє:
 «Иды, сыну, прічъ відъ мене,
 Нехай тебе Турчынъ візьме» 2.
 »Мене, маты, Турчынъ знає,
 Срібломъ, злотомъ наділяє«. 2.
 «Иды, сыну, прічъ відъ мене,
 Нехай тебе Орда візьме.» 2.
 »Мене, маты, Орда знає,
 Въ чыстимъ полі объїжджає.« 2.
 «Иды, сыну, прічъ відъ мене,
 Нехай тебе Ляхы візьмуть.» 2.
 »Мене, маты, й Ляхы знають,
 Медомъ, выномъ напувають«. 2.
 Гомінъ, гомінъ по діброві,
 Туманъ поле покрыває,
 Маты сына завертає:
 «Вернись, сыну, до домоньбу,
 Змыю тобі головоньбу». 2.
 »Мені, маты, й дощі змыють,
 А росчешуть буйни вітры«. 2.

Ой на горі та женці жнуть; 2	Посередыні панъ хорунжий, 2
А по-підъ горою,	Підъ нымъ коныченью,
По-підъ зеленою	Підъ нымъ вороненькый
Козавы йдуть;	Грає дуже,
Гей, гей, козавы йдуть. 2	Гей, гей, грає дуже. 2
Попереду Дорошенко. 2	А позаду Загайдачный, 2
Веде свое військо,	Що промінявъ жінку
Веде запорізьске	На тютюнъ та люльку,
Хорошенько,	Не обачный.
Гей, гей, хорошенько. 2	Гей, гей, не обачный 2.

„Эй вернися, Загайдачний! 2 »Мені въ жінкою невозця 2
 Озьмы свою жінку, А тютюнъ та люлька
 Віддай тютюнъ, люльву, Козаку въ дорозі
 Не обачный, Знадобця,
 Гей, гей, не обачный.“ 2 Гей, гей, знадобця». 2

Гей, хто въ лісі, обізвися. 2

Та выкришемъ огню,
 Та запалымъ люльку,
 Не журися.
 Гей, гей, не журися. 2

46.

Ой, бре море, бре,
 Сыпъ, шынкаръко, ще;
 (:Есть у мене
 Та рідный батько,
 Выкупыть мене:).

Отъ и батько йде,
 Грошей не несе;
 Ой теперь же я,
 Та шынварочко,
 Засівъ й у тебе.

Ой, бре море, бре,
 Сыпъ, шынкаръко, ще;
 Есть у мене
 Та рідная маты,
 Выкупыть мене.

Ось и маты йде,
 Грошей не несе.
 Ой теперь же я,
 Та шынкарочко,
 Засівъ у тебе.

Ой, бре море, бре,
 Сыпъ, шынваръко, ще;
 Есть у мене
 Та рідный братівъ,
 Выкупыть мене.

Ось и братъ иде,
 Грошей не несе;
 Ой теперь же я,
 Та шынкарочко,
 Сыжу й у тебе.

Ой, бре море, бре,
 Сыпъ, шынкаръко, ще;
 Есть у мене
 Та рідная сестра,
 Выкупыть мене.

Отъ и сестра йде,
 Грошей не несе;
 Ой теперь же я,
 Та шынкарочко,
 Засівъ у тебе.

Ой, бре море, бре,
 Сыпъ, шынкаръко, ще;
 Есть у мене
 Мыла чорнобрыва,
 Выкупыть мене

Отъ и мыла йде,
 Грошымы несе;
 Отъ теперь уже,
 Та шынкарочко,
 Піду відъ тебе.

47.

Ой у лузі тай пры берызі
Червона калына;
(:Породыла тай удивонька
Хорошого сына:).

Породыла удівонька сына
Въ зелевій діброві.
Дала ёму станъ хорошыі,
Щей чорні бровы.

Дала ёму карі очі,
Щей чорні бровы;
Та не дала тому козакові,
Ні счастья ні долі.

Розвывайся, а ты сухы дубе,
Завтра морозъ буде;
Сподівайся, молодый козаче,
Завтра походъ буде.

Я морозу тай не боюся,
За ничъ розівьюся;
Я походу тай не боюся,
Заразъ й уберуся.

Ой вы галы, галы чорноперы,
Підніміца въ гору;
Ой вы хлопці, славні запорозці,
Вертайтесь до додому.

Раді-бъ галы въ гору поднятся,
Туманъ налягае;
Раді бъ хлопці вернуца додому,
Гетьманъ не пускае.

Нетакъ гетьманъ, нетакъ гетьманъ,
Якъ гетьманска маты.
Хоче зъ нами, зъ нами козакамы,
Турка звоюваты.

А мы знаімъ, що не звоюімъ,
Тиви роздратуімъ;
Тиви нами, нами козакамы
Дунай загатуімъ.

А вже галы, галы чорноперы
Піднялись въ гору;
А вже наші славні запорозці
Вернулись додому.

48.

Добре було жыты,
Першу жінку быты,
(:Азъ другою молодою
Тяжко въ світі жыты :)

Сама рано встае,
Чоловіва будыгъ:
«Вставай, вставай, чоловіче,
Товару даваты.»

«Вставай, чоловіче,
Товару даваты;
А я піду на базарь-
Солю купуваты.»

Солю не купила,
Та вшмыгъ заблудыла;
«Не сама-жъ я виновата,
Що таеъ согршыла.»

Свыні въ вієна скачуть,
Мали дітки плачуть:
„Ой тату-жъ нашъ, тату,
Затоны намъ хату“.

„Затоны намъ хату,
Навары намъ істы;
Пішла маты на базарь,
Чортъ ма объ ній вісты“.

Ажъ ось, трохи зъ годомъ,
Иде огородомъ;
То не йде, то впаде,
То и такъ спітвенеця.

49.

И по той бікъ гора,
И по сей бікъ гора;

(:А межъ тими
Крутими горами
Зіходять зоря:).

Ой то-жъ не зоря,
То дівчина моя,

Чорнявая,
Чорнобрывая,
Галочка моя.

И учора косивъ
И сѣгодня косивъ.

Ой хто-жъ тобі,
Мое серденько,
Обідъ приносять?

Приносила мені
Дівчинонька моя,

Чорнявая,
Чорнобрывая,
Галочка моя.

И учора оравъ,
И сѣгодня оравъ.

Ой хто-жъ тобі,
Мое серденько,
Воливъ погонявъ?

Поганяла мені
Дівчинонька моя,
Чорнявая,
Чорнобрывая,
Галочка моя.

Посію я лёнъ
Та надъ паньськимъ дворомъ;

Та внадыця
Та паныченько
На воронимъ
Та коныченьку,
Тай вытопче лёнъ.

Охъ і щожъ то за лёнъ,
Що надъ паньськимъ дворомъ,
Що срібнее

Та воріньячко,

Золотее

Та насіньячко,

Самъ шовковий лёнъ?

(::) Олова, стояція между этими знаками, повторяются въ 48-й и 49-й пѣ-
сняхъ.

50.

Та не журь мене,
 Моя маты;
 Бо я й такъ журюся
 (:А якъ выйду
 За ворота,
 Одъ вітру валюся:).
 Тай осідлаю
 Кониченьва,
 Коня вороного,
 Та не хай несе
 Въ чысте поле
 Та мене молодого.

Въ чыстимъ полі
 Трава росте,
 Катрань зеленіе;
 Въ чыстимъ полі
 Своя воля
 И сердце не ные.
 Ой зійду-жь я
 На могылу,
 Круги подывлюся,
 Якъ згадаю
 Про те горе,
 Слѣзамы зальюся.

Въ чыстимъ полі
 Сумне тыхо;
 Въ безкраімъ просторі
 Тіки вітеръ
 Гуде, шумить,
 Гуляє на волі

51.

Ой любывъ та кохавъ,
 Собі дівчыну мавъ,
 Гей, якъ у саду вышню;
 За лыхымы людьмы
 Та за ворогамы
 Гуляты не выйшла.
 Ой любывъ та кохавъ,
 Собі дівчыну мавъ,
 Гей, хотівъ її взяты;
 За лыхымы людьмы,
 Та за ворогамы
 Мупу покыдаты.

Покыдаю тебе,
 Серденятко мое,
 Гей, едыному Богу;
 А самъ піду,
 А самъ я поїду
 Въ далеку дорогу.
 Дождыдайся мене,
 Серденятко мое,
 Гей, та до себе въ гості,
 Якъ выросте
 Въ тебе й у світлиці
 Трава на помості.

Росла, росла
Трава шовкова,
Гей, та вже ей похилилась;
Ждала, ждала
Козака дівчина,
Та вже й зажурилась.

Хилітєся,
Въ густі лозы,
Гей, звідкіль вітеръ віє;
Дывітєся,
Мої карі очі,
Звідкіль мый іде.

Хылылся,
Та густі лозы,
Гей, та вже й пересталы,
Дывылся
Мої карі очі,
Тай плакаты стали.
Ой загувъ, та загувъ
Сызый голубонько.
Гей, сядя на тычынї:
Охъ, охъ, охъ, охъ, охъ!
Плаче козаченько
По своїй дівчынї.

52.

Скажы мені правду, мій добрый козаче,
Що діяты серцю, якъ серце болить?
Якъ важко застогне, якъ гірко заплаче,
И дуже въ нещастї воно защемиць?
Якъ горе, мовъ терень, всю душу поколе?
Колы відцуралысь відъ тебе й усі?
И ты, якъ сухеє перекатыноле,
Не знаїшь куды тебе вітеръ несе?

«Э, ні,—скажешъ мовчки,—скосывшы былыну,
Хочъ рано и вечіръ водою полый,
Не зазеленіє; кохай сыротыну,
А матіръ и батька не бачыты ій».

Оттакъ и на світі: хто рано почує,
Якъ серце застогне, якъ серце зітхне,
Той рано заплаче; а доля шуткує:
Помане, помане, тай геть полыне.

А можна жъ утерпіть, якъ яснее сонце
Блысне и засяє для мыру всѣго,
И глянє до тебе въ убоге віконце?
Осліпнешъ, а дывысья усе на нѣго. (*Чужбинскій*)

Три пѣсни народныя Вѣлорусскія

СЪ ГОЛОСАМИ.

53.

Ой на дворѣ вечеръ вечерѣя; *)
 А въ молодойца сердзѣчущко ноя.
 Ноя сердца па красной дзявчонци.
 »Добрыи вечеръ, мая чарнявая,
 Да ци дома твая горька доля«?
 «Мая доля вечерія дома.
 Павечеривши, бѣль пасцелю сцѣля;
 А паславши спатачки лажница»
 „Добря доли въ пасцѣли лежаци,
 Якъ мнѣ молодойцу въ астрози стаяци?
 Вѣцѣръ вѣя, шапку совивая;
 Марозъ трящипць, сапожки сцисеая.
 Мянцѣль мяцѣць, въ очи замитая.

55.

Охъ ты зорька мая!
 Заря ранняя!
 Ни парюю заря
 Занимаеся,
 Куды, милый другъ,
 Убираеся?
 А ци въ тую ты,
 Дальню сторону?
 А ци въ тую ты
 Дальню сторону?
 А ци въ тую ты
 Землю Турсеую?

Ты вярнись, вярнись,
 Ты май милинькой.
 Ты начуй ночку,
 Ночь асѣннюю.
 Ты ночуй ночку,
 Ночь асѣннюю
 Ночь асѣннюю,
 Ночь паслѣдную!
 Ай сама ляжу
 На падушачки.
 Цябѣ палажу
 Я на ручачки.

*) Въ пѣвнн каждый куплетъ повтѣрается

Ой сама істану
 Рано ранинька,
 А цябѣ возбужу
 Паранѣй сябѣ.
 Якъ уставъ жа милый,
 Ажъ-но свѣтъ бѣлий.
 Все салдацки
 У страю стаяць.
 Все салдацки
 У страю стаяць.
 Переписчики
 Переписуюць.

Самъ палковничакъ
 На вани сядзиць.
 Майго милаго
 Скрозь строй вядуць:
 »Бидь мнѣ, молодойц,
 Дай убитаму,
 И ваню мойму
 Застралятаму«
 »Ты празводница,
 Красна дзѣвица.
 Празвини мяне
 Добра малойца«!

55.

Туманъ, туманъ на сіняму морю
 Туманъ наляга 2.
 За туманамъ жаркага сонца,
 Совняйка ня видна. 2.
 Тольки жѣ видна зяленаго дуба,
 Дуба вирхавина, 2.
 Падъ каторымъ красная дзѣвка
 Съ малайцомъ стаяла. 2.
 Ёй ана яму тайная рѣчи
 Да все гаварила: 2.
 „Ни жанися ты, вдалый малойчикъ,
 Хаць адзинь гадочикъ; 2.
 Падрасту я, красная дзавчонка,
 Хоць на дзинь варшочикъ.“ 2.
 Ни паслухався вдалой малойчикъ,-
 Узывъ, ажанився; 2.
 Ни узывъ же ёнь красная дзавчонка,
 А узывъ вдавицу.

I.
ГОЛОСЬ

до Українських народних пісень.

1., Не швидко

А а а а лю лі чужим дітям ду лі а на шому ка ла чи
щоб спав в день и вночі

Швидко трохи

Щоб го ля вва не бо лі ла й ащоб ті ло не хирі ло

2., Не швидко; Трохи швидко;

Ой хо дить сонь ко ло ві конь ой хо дить сонь

во ло ві конь а дрі мо та ко ло пло — — та

3., Помалу

А в не ді лю ра но по — ра нь — ку й ав не ді — лю

ра но по — ра нь ку про га на смь й а рід ну ю нь ку

4., Помаленьку

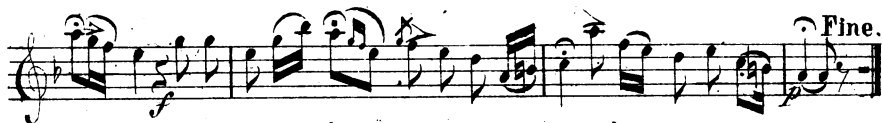
Со ло вей — ку ма лень кий со ло вей

— ву ма лень кий в те бе го — — лось то нь кий.

5., Помалу

Гу ли ца гу де — де ко закь м де ты вер бо роз вы.

II.

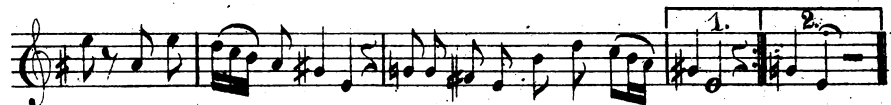
вай ся на ко за ко ві на ра жу на нивьты дів чы но не важ ся
 початокъ 2-го куплета D.C. початокъ 4-го куплета D.C.

Чара жу на нивьтінсамъ мо лодыйи пр. Ты потім бо ці я посім бо ці и пр.

Шы рокал й у-личень ка о че ре томъ не ре ты ка на Гей чорнява

я тай одъ бі ля Свѣ і усіхъхлопцівпере клы ка ла ка ла

Ой ма ты чумаць і де а ще ма ты ры бу ве зе

та все ры ба о ся тры на гар ний на ринь чу ма чы на чу ма чы на.

Дуже швидко:

На го ро ді я бу ла бо но пель кы тер ла

не ба чы ла джы гу на тро хы я не вмер ла вмер ла

Помалу

Ты хо ты хо Дунай во ду не се а ще ты ше дів ка ко су че ше

Не дуже швидко:

Ой зъза го ры кур по та дым — но ой зъза го ры

III.

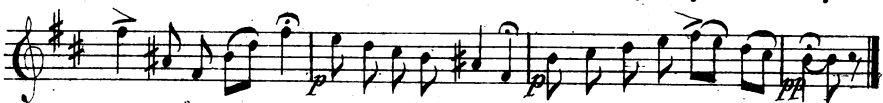

гур но та димс за ту майномъ сві та не вы дно

Дуже помалу

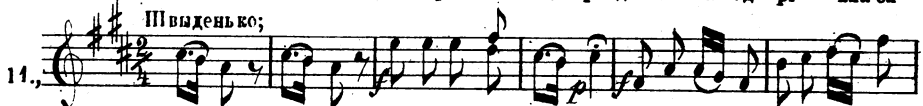

Посадоч ку хо жу я хо жу ру тумя ту сажу я са — жу

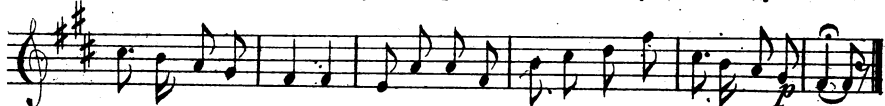

ру та та мя та тайнепрня ла ся ро дынька од рі кла ся

Швиденько;

Дощкь дощкь стука е дріб нень ко яжъ ду ма лажьду ма ла

За по рожець нень ко яжъду ма ла яжъ ду ма ла за по рожецьненько

Помалу

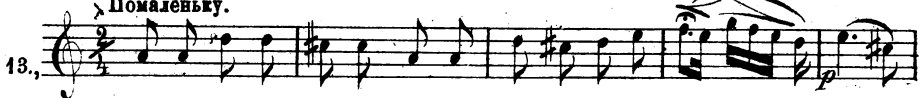

Ой по сла ла ме не ма ты ой по сла ла

ме не ма ты зе ле но го жы та жа ты

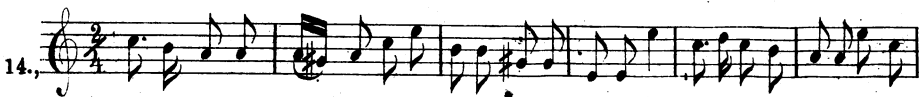
Помаленьку.

Ой са ма я на чу жы ні такъ якъ бы ли нонь — ка вьно

лі ні хто ме не не жа ду е на чу жы ні ні колы

Ой свать ме ні не хо че ця и сонъ ме не не бе ре що піко му пры го лу быть

IV.

мо ло до і ме не нехай ме не той го дубить а хто ме не

ві рно лю бить не хай ме не той зай ма е хто кохань не вь серці ма е

Задержать

охъ охъ охъ охъ хто ко хань не вь серці ма е вь серці ма е.

Помаленьку

15.,

Туманъ ту манъ по — до лм ні туманту манъ по до лм ні

шм ро кий листъ на ка ли — ні шм ро кий лист ва ка лм ні

Швиденько

16.,

Часъ до до му часъ часъ и мо ра часъ и — по ра буде же ве

ма ти бы ти та ні ко му бо - ро ни ти часъ до до му час час час до до му часъ.

Не швидко

17.,

Ой у по лі о зер не — тамъ пла ва. ло ві дер не.

со сно ві кленкы а ду бо веден це не цурай мо — ся серце

со сно ві кленкы а ду бо ве ден це не цурай мо ся сер це

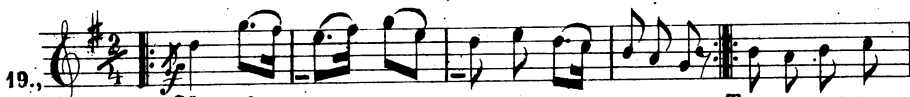
V.

18.,

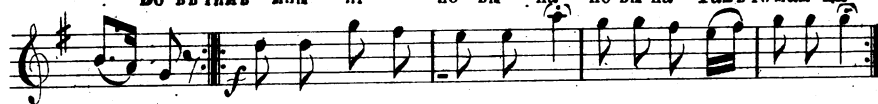
Ой по сла да ме не на ты в по ле жи та жа ты

Ой тамъ чу маєь во лы па се тай ставъ жар ту ва ты ва ты

19.,

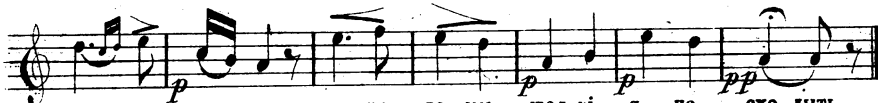
Ой пі ду я до мли на домльна Тамъ то мам цю
Бо в тинъ мли пі по вы на но вы на Тамъ то мам цю

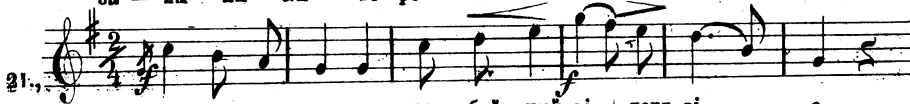
мел ныкъ Там то мам цю хо ро ший ме легрє ку безъ грошей
доб рый

20.,

По сі ю шал ві — в ра но й у не ді лю —

за — лю ты мы мо ро за мы шал ві я не схо дить
за — лы хы мы во ро га мы мій мы лий не хо дить.

21.,

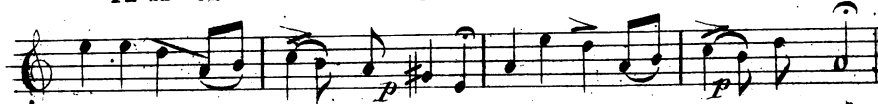
Ой ізъ за го ры та буй ний ві — теръ ві — е

А тамъ у ди вонъ ка та пше ны чєпъ ку сі е сі е

22.,

Гы ля гы ля сі — рі гу єь та на ты хий Ду най

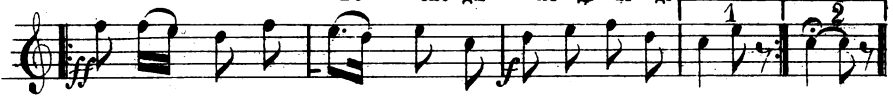

за вя за ла го — ли вонъ ку те лєр сь ды та — ду май

VI.

23.,

Ко любь ме ні Го спо ды не ді лі ді жда ты

Сю ды ту ды онъ ку ды не ді лі ді жда ты жда ты.

24.,

До ломъ до ломъ до лы но ю до ломъ до ломъ.

до — лы но ю и шла в до ва ду бы но ю

25.,

Чи сежъ ти і чо бо ты що зять давъ а за ти і чо боты дочку взывъ

Чо бо ты чо бо ты вы мю і чомъ ді ла не робы те рни мені

26.,

Жы ла в до — ва — ча по до — лі жы ла в до ва

на по до — лі та не ма — ла — сча стя й до лі

27.,

Ой вер бо вер бо — ку че — ри ва хтожъ то бі вер бо — ку че — ризывъ
ко ринь під мнвъ

28.,

Одъ Ки ё ва до Лу бень на сі а ла ко но вель дамъ лы ха

VII.

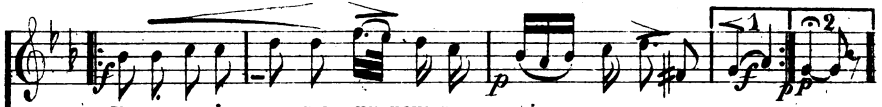
за ка блу камъ за ка блу камъ ли ха дамъ до ста не ця й не ре дамъ

29.,

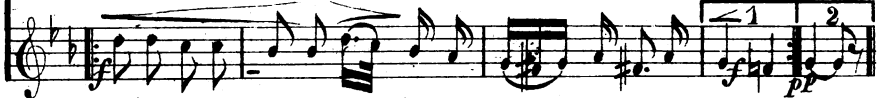
Алт. дъвъ Сопр.

Ху сточ кажъ мо я — шов — ко ва я
Те бе мы ли давъ — бо мне спо до бавъ

Къ до те і та кры ни чень емъ якъ зъмноу сто явъ явъ

30.,

Ой ма ту сю та не гай ме не въ да ле ку до ро —

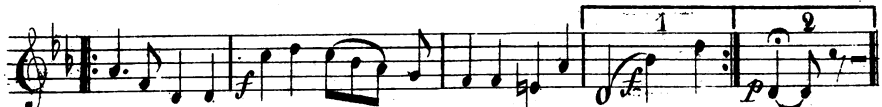

гу выря жай ме не въ да ле ку до ро — гу выря жай ме не

31.,

Продавъ батько сі рі во ли а ма ты те ли — — цю

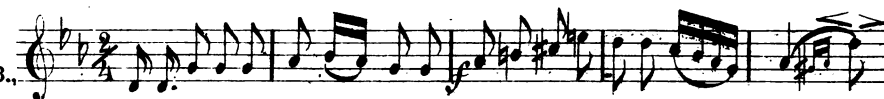
вы ря жа е сво го см па тай на ко со вы — цю вы цю.

32.,

Ой по го рі по го рі ой не го рі по го рі вів чаръ вів ци га на е

VIII.

33.

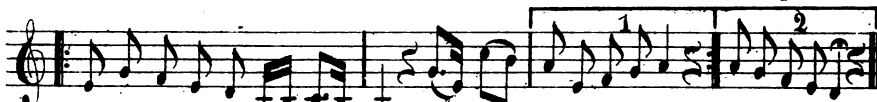
Та не жал мені на га ло пьку як на ту ю таво рі — нопь —

ку За нісь ме недурний ро зумъ на чу жу ю та сто рі нопь ку

34.

Ой не сиця но ле жи ци и со пь ме не не бе ре

пі шовъ бы я до дів чи ны та не зна ю де жи ве

по про шу я то ва ры ща то ніць ме не йод ве де

35.

Ой не шу ми лу же ве де ний бай ра — — че

не плач не жу ры — — ся мо ло дий ко за че за че

36.

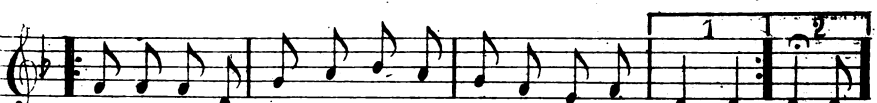
Чомъ дубъ не зе ле — ний — бо ту ча при бн да

ко закъ не ве се — лий бо лы ха го ды на го ды

37.

Хвали ли ся гай да ма ки до Мо шень и ду чн

будемъ дра ты и тоц та тм зь ем тай ем о ну чи ну чи

IX.

Швиденько

38. Ой ти бра те Му сі ю Чи ба чивъ ти чу да сі ю

ай ну да ну чи ба чивъ ти чу — да сі ю

Поволі

39. Ой гуць ма ты гуць де — ко за ки йдуть и ве се ла

я та до рі жень ка ку — джъ во — ны йдуть.

Не швидко

ускорить

40. Ой підъ лісомъ та підъ Лы бы ды — номъ ой підъ лісомъ.

З а д е р ж а т ь
підъ Лы бы ды номъ — ку ры ла ся до рі жень ка ды момъ

Не швидко; одишь

Гурть

41. Ой — ко ва — лю ой ко ва лю тай и ко ва —

левъ ку — чомъ не вста ешь ра но по ра пень ку

Поволі

42. Ой а зъ ро — ду — чу ма ку — ю й ду на го —

ру — не бы чу — ю й а й ду на го ру — не — бы чу ю

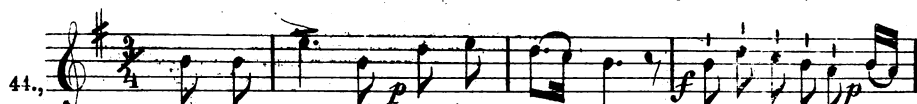
Х.

43.

Ой чу ма че чу ма че гей — — — — — йой чу

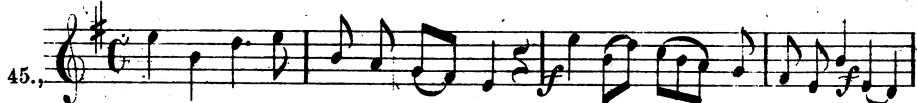
ма че чу ма че жить ты тво е со ба че

44.

Го мінъ го мінъ по ді бро ві туман по ле по кры

ва е ма ты сы на вы га ня — — е

45.

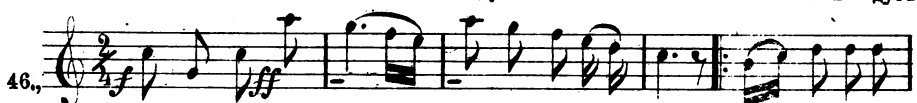
Ой на го рі та женці жнуть ой на го — рі та же ці жнуть

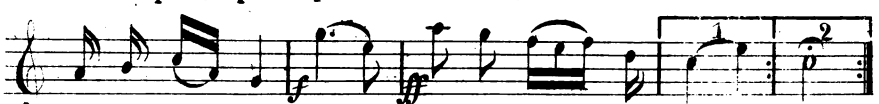
А ще під го ро ю по під зе ле но — ю ко за кы и дуть.

гей гей — ко за кы и дуть гей гей ко за кы и дуть

46.

Ой бре ко ре бре — смишникарь ко ще есть у мене

та рід ний бать ко — вы ку нить ме не — не

47.

Ой у лу зі тай при бе ри зі чер во на ка ми на

ХІ.

по ро ды ла тай у ді вонь ка хо ро шо — го сы — — сы на.

Не швидко

До бре бу хо жм ты пер шу жінку бы — ты аз дру го ю мо ло до ю

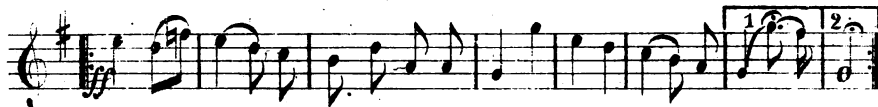

тя же ко в сві ті жм ты аз дру го ю мо ло до ю тя же ко в сві ті жм ты.

Швидко

И ко той бїкъ го ра и по сей бїкъ го ра — —

а меж ты мы кру ты мы го ра ми зі хо дить зо ра — ря

Незоди

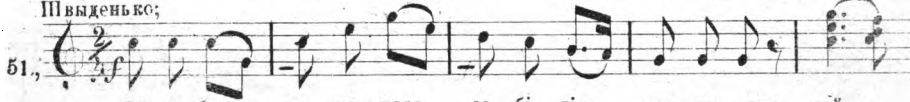

Та не журь ме не — мо я ма ты бо я — й так жу

рю си а якъ выи ду за во ро та одь ві тру ва лю си

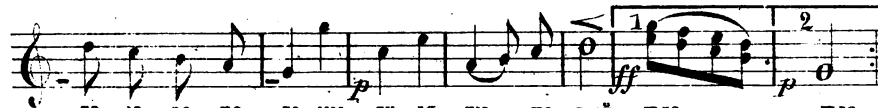
Швиденько;

Ой лю бивъ та ко хавъ со бі дїв чы ну ма въ гей —

якъ у са ду вы шню — за лы хм ми людь ми

та за во ро га мы гу ля ты не выи шла — шла

ХІІ

52. Поволі

Бас гуєть тенору.

Скажи мені правду мій до брий ко за че що ді я ти серцю аксерцебо лить

явважко за стог не як гірко за плаче явду же ввєсчастівоноза же мить мить

Помаленьку

53.

Ой на дво рѣ ве чарѣ ве ча рѣ я
ой на дво рѣ ве чарѣ ве ча рѣ — — я

Не швидко;

54.

Ахъ ты зорь ка ма я за ря я — сна — —
я ни на ро — ю за — ря за ни ма — есь ся

швидко

55.

Туман туман па си нѣ му мо ри туман наля га — я туман наля
га я — — — за ту ма ном жар ка га сонца совнєй на ня ри — дню

G. W. Malachow.

